Priređivanje za tamburaški orkestar Vlacera iz Suite Maškarada Arama Hačatura

Karadža, Ivan

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, The Academy of Arts Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Umjetnička akademija u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:134:179343

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-01**

Repository / Repozitorij:

Repository of the Academy of Arts in Osijek

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
UMJETNIČKA AKADEMIJA U OSIJEKU
ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOST
STUDIJ GLAZBENE PEDAGOGIJE

Ivan Karadža

PRIREĐIVANJE ZA TAMBURAŠKI ORKESTAR VALCERA IZ SUITE MAŠKARADA ARAMA HAČATURJANA

Završni rad

Mentor:
red. prof. art. Sanja Drakulić

Osijek, 2017. godina

SADRŽAJ

1. UVOD 1
2. O SKLADATELJU I SKLADBI 2
2.1. BIOGRAFIJA SKLADATELJA 2
2.2. SKLADBA 2
3. PRIREĐIVANJE ZA TAMBURAŠKI ORKESTAR 3
3.1. PROBLEMATIKA TRANSKRIPCIJE 3
3.2. PROŠIRENE TEHNIKE 4
4. TRANSKRIPCIJA VALCERA IZ SUITE MAŠKARADA ARAMA HAČATURJAN 5
5. ZAKLJUČAK 22
6. LITERATURA 23
7. SAŽETAK 24
8. PRILOZI 25

1. UVOD

Priređivanje za ansamble je kolegij koji se bavi transkripcijom nota za različite instrumentalne ili vokalne sastave. Ispočetka se bazira na transkripcijama za vokalne sastave, ali potom na red dolaze instrumentalni sastavi koji su puno kompliciraniji. U ovom radu ćemo pronaći transkripciju skladbe prvotno zapisane za simfonijski orkestar koja je priređena za tamburaški orkestar. Razlika između simfonijskog i tamburaškog orkestra je ogromna prije svega zbog sastava instrumenata. Dok se simfonijski orkestar sastoji od gudača, puhača i udaraljkaša, tamburaški orkestar se sastoji samo od tamburaških instrumenata i zapravo tu dolazimo do problematike ovog rada. Za transkripciju ovakve vrste potrebno je poznavanje simfonijskog instrumentarija i njihovih mogućnosti, ali i mogućnosti tamburaških instrumenata. Tambure su žičani trzalački instrumenti načinjeni od drveta te su srodne gitari i mandolini. Tambura je karakteristična za krajeve Slavonije i Srijema koju su donijeli Turci za vrijeme ratnih osvajanja i koja se sve dosada razvijala. U ne tako dalekoj prošlosti ušla je u školstvo i time se svrstala u umjetničke instrumente te je upravo ovaj rad jedno djelo koje će pomoći obogatiti tamburašku literaturu kojoj nedostaje upravo ovakvih transkripcija.

2. O SKLADATELJU I SKLADBI

2.1. BIOGRAFIJA SKLADATELJA

Aram Hačaturjan je sovjetski armenski skladatelj i dirigent koji je rođen u Tbilisi 6. lipnja 1903., a preminuo je 1. svibnja 1978. u Moskvi. 1950. postao je profesor kompozicije na Konzervatoriju u Moskvi. Hačaturjan je inspiraciju za svoju glazbu crpio iz armenskog folklora koji je uspješno kombinirao sa suvremenim glazbenim značajkama vremena u kojem je živio. Za njegovu glazbu su karakteristične pjevne melodijske linije te bogati ritmički pomaci. Danas je smatran, uz Šostakoviča i Prokofjeva, jednim od najvećih velikana sovjetske glazbe. Bio je izrazito svestran te je pisao instrumentalna, vokalna, scenska i baletna djela, ali i filmsku glazbu. Najznačajnija djela koja se i danas izvode u svim prestižnim koncertnim dvoranama Europe i ostatka svijeta su: *Simfonijska poema za orkestar , orgulje i solo trube* (1947), programno simfonijska suita *Bitka na Volgi* (1950), *Koncert za klavir i orkestar* (1936), *Koncert za violinu i orkestar* (1940) balet *Gajane* (1942), suita *Maškarada* (1941) i mnoge druge (Andreis, 1989). Zanimljivo je i to da je autor armenske državne himne.

2.2. SKLADBA

Valcer iz *Maškarade* je prvi stavak te simfonijske suite koju čine još stavci: *Nocturno, Mazurka, Romanca* i *Galop.* Suita je nastala 1941. god. na istoimenu predstavu ruskog pjesnika i pisca Mikhaila Ljermontova. Hačaturjan je puno vremena potrošio kako bi napisao temu koja bi opravdala citat glavne glumice Nine: „Kako je lijep ovaj novi valcer! ...nešto između tuge i radosti mi je ispunilo grudi“. Uz pomoć svog mentora uspio je napisati jednu od najprepoznatljivijih tema za. Shema djela izgleda ovako :

Uvod A A B B A – C C A B A

3. PRIREĐIVANJE ZA TAMBURAŠKI ORKESTAR

3.1. PROBLEMATIKA TRANSKRIPCIJE

Problematika same transkripcije je upravo ta što su mogućnosti simfonijskog naspram tamburaškog orkestra nemjerljive. Instrumentarij simfonijskog orkestra je brojniji te raznovrsniji, dok kod tamburaškog orkestra imamo svega deset dionica koje se prvenstveno razlikuju po boji i opsegu. Dolazimo do pitanja koje dionice iz simfonijske partiture prirediti za tamburaške dionice. Vođeni logikom po kojoj najviše dionice dajemo najvišim instrumentima u tamburaškoj postavi dolazimo do ovog rješenja: flaute, trube, oboe i klarineti postaju bisernice, violine postaju bračevi, viola postaje E brač, violončelo i fagot postaju čelo, kontrabas postaje tamburaški bas te u ovom slučaju horne postaju bugarija. Horne u ovom djelu imaju ulogu pratnje kao i što je i bugarija pratnja tamburaškom orkestru. Od tehnika sviranja korišten je *con sordino* koji mijenja atmosferu skladbe u pojedinim trenucima i rasterećuje ju. Nadalje, korišten je *pizzicato* u bugariji i basu te *sul H* u bračevima zbog boje koju dobivamo sviranjem na jednoj žici. Iako u pojedinim dijelovima bračevi nisu zadovoljavali opseg violine bisernice nisu preuzimale te dionice jer su u tim trenucima nastupale trube koje su bile odgovori na temu. Suita je priređena s velikom pažnjom da svaka grupa instrumenata ima svoju ulogu te je zbog toga virtuozna na nekim dijelovima.

3.2. PROŠIRENE TEHNIKE

U nastavku slijedi legenda proširenih tehnika i njihova deskripcija.

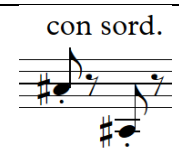	• Tehnika sviranja u kojoj prigušimo žicu desnom rukom
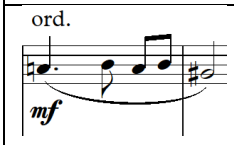	• Oznaka Ordinare otkljanja sve proširene tehnike.
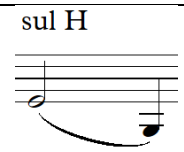	• Navedena oznaka prikazuje zahtjev da se određena fraza ili taktovi sviraju na zadanoj žici zbog specifičnosti boje tona
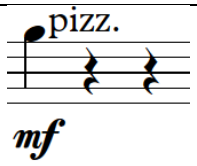	• Oznaka Pizzicato označava da se određena fraza ili taktovi ne sviraju trzalicom već prstima. U ovom slučaju basist kažiprstom udara o žicu
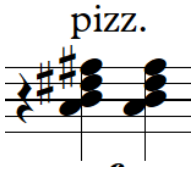	• Pizzicato kod bugarije se svira palcem

4. TRANSKRIPCIJA VALCERA IZ SUITE MAŠKARADA ARAMA HAČATURJAN

Valcer iz suite Maškarada

Aram Hačaturjan

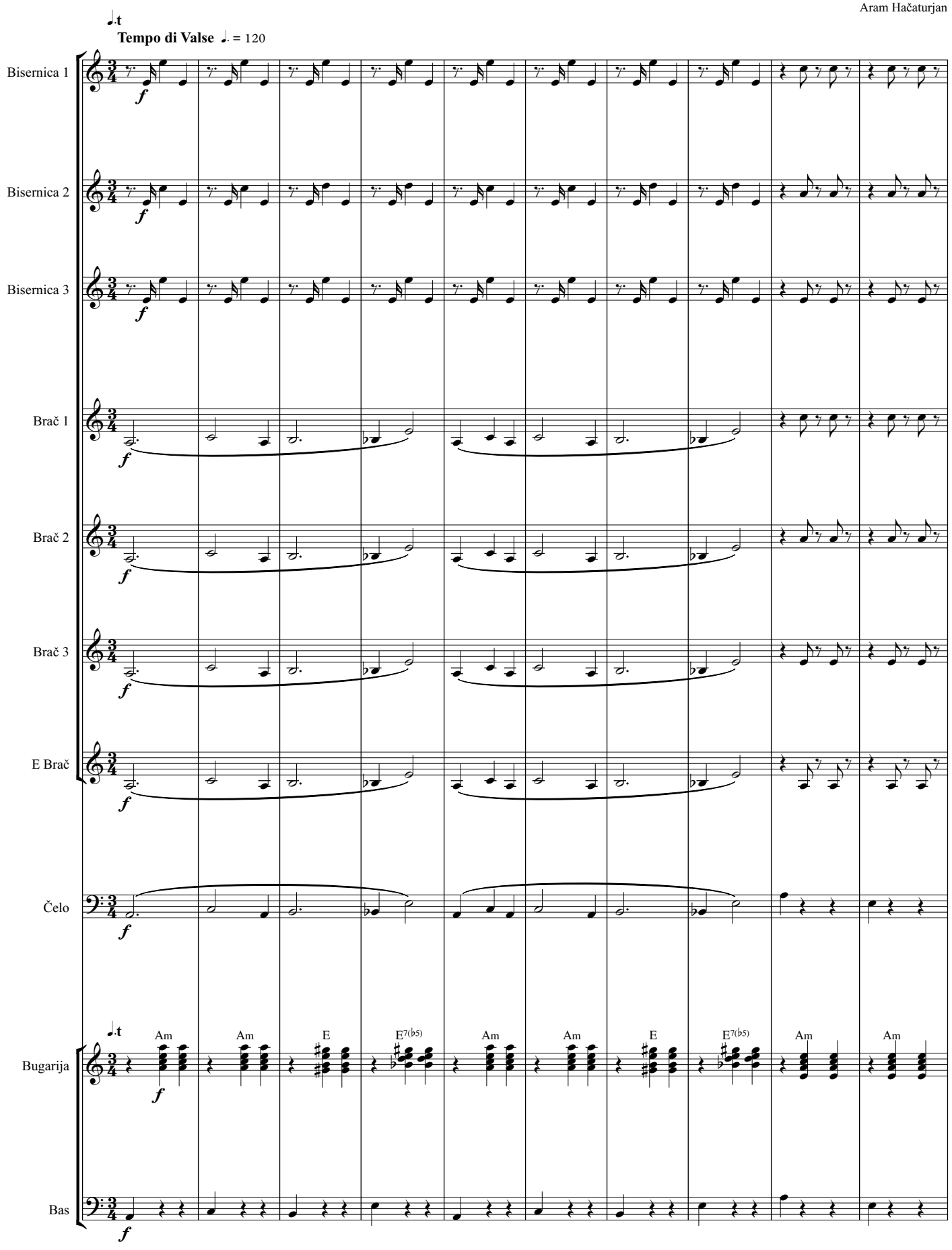

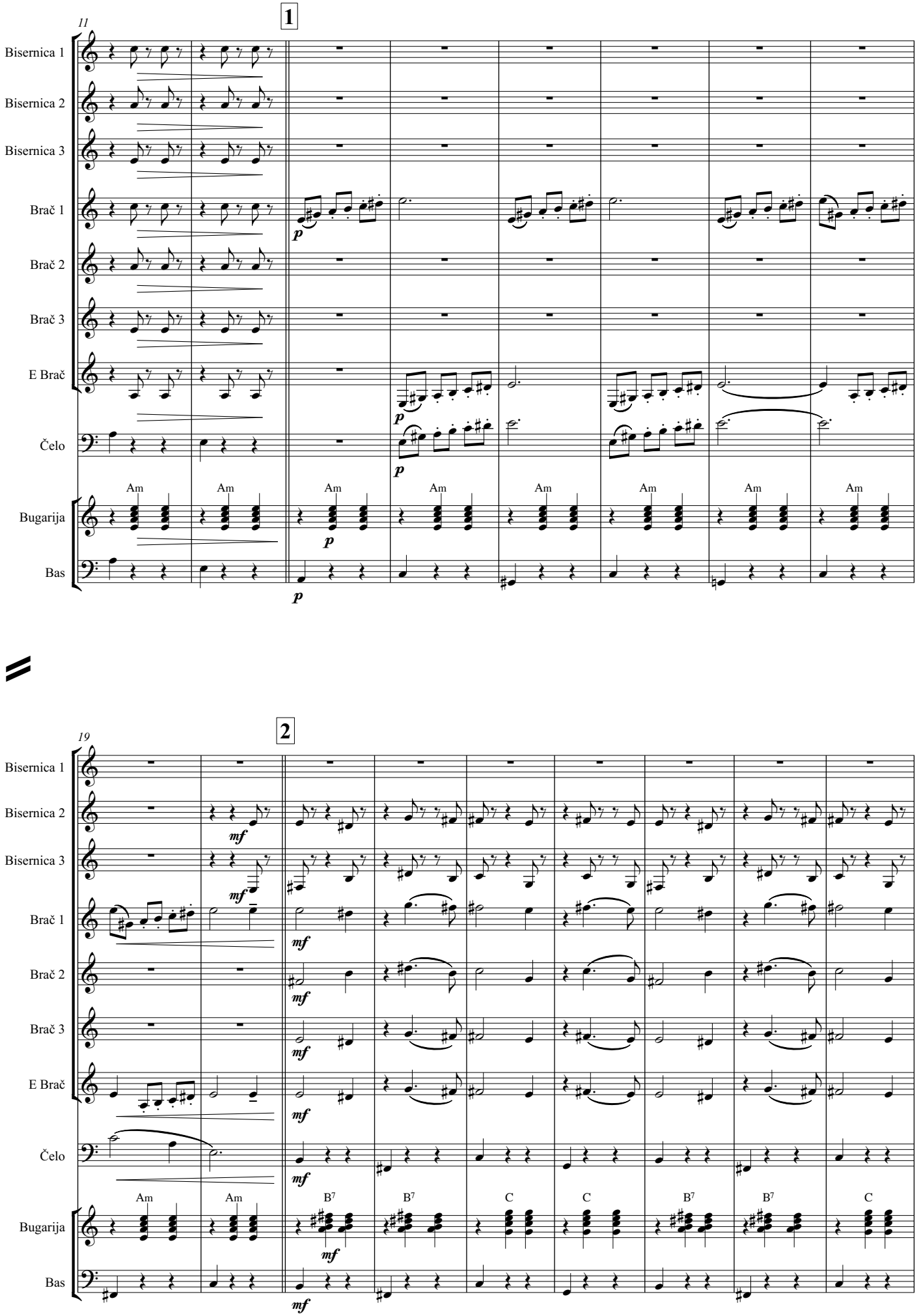
1
11
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
Bugarija
Bas
Am
p
2
19
mf
B7
C

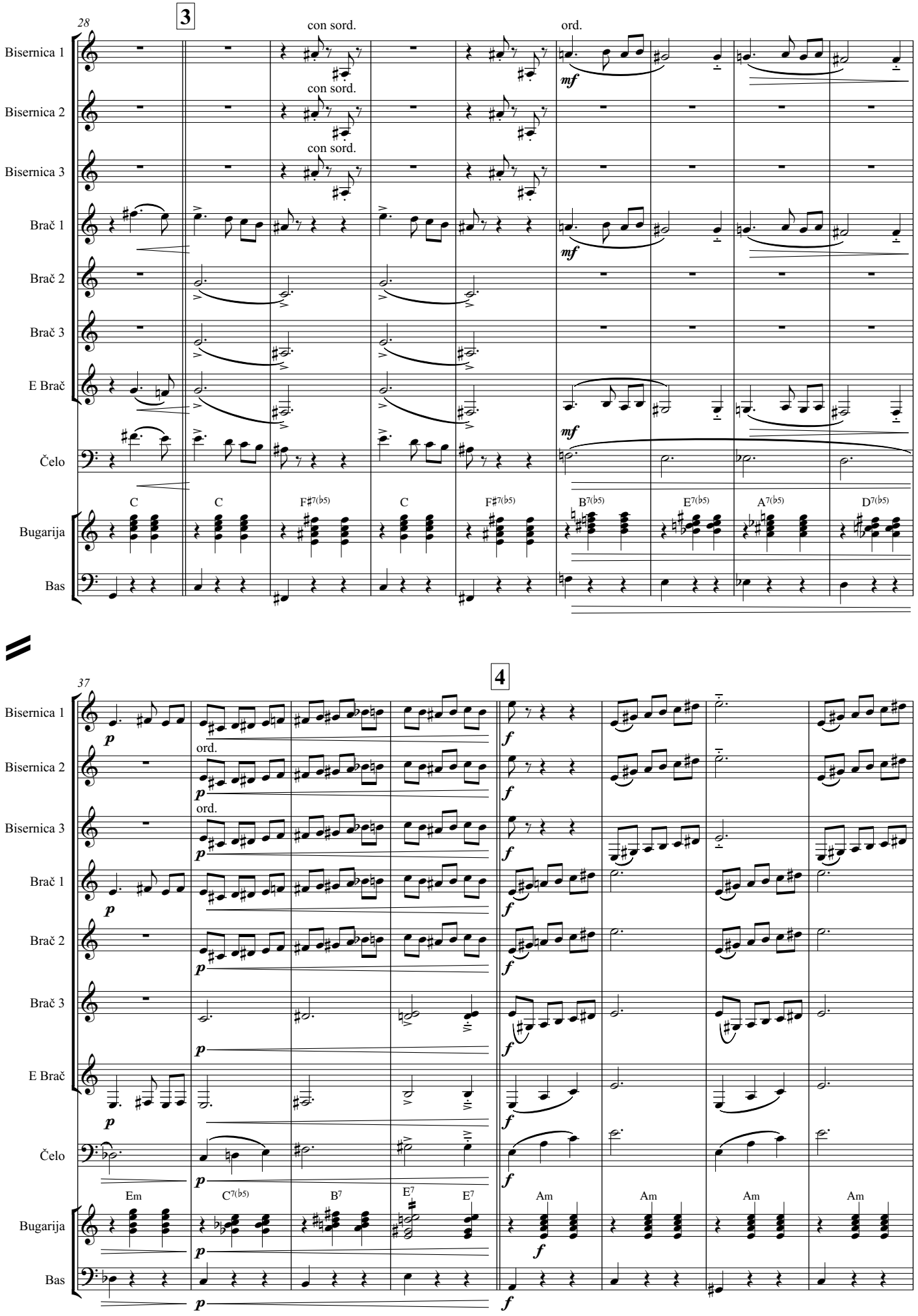
28
3
con sord.
ord.
mf
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
Bugarija
Bas
C
F♯7(♭5)
B7(♭5)
E7(♭5)
A7(♭5)
D7(♭5)
37
4
p
f
ord.
Em
C7(♭5)
B7
E7
Am

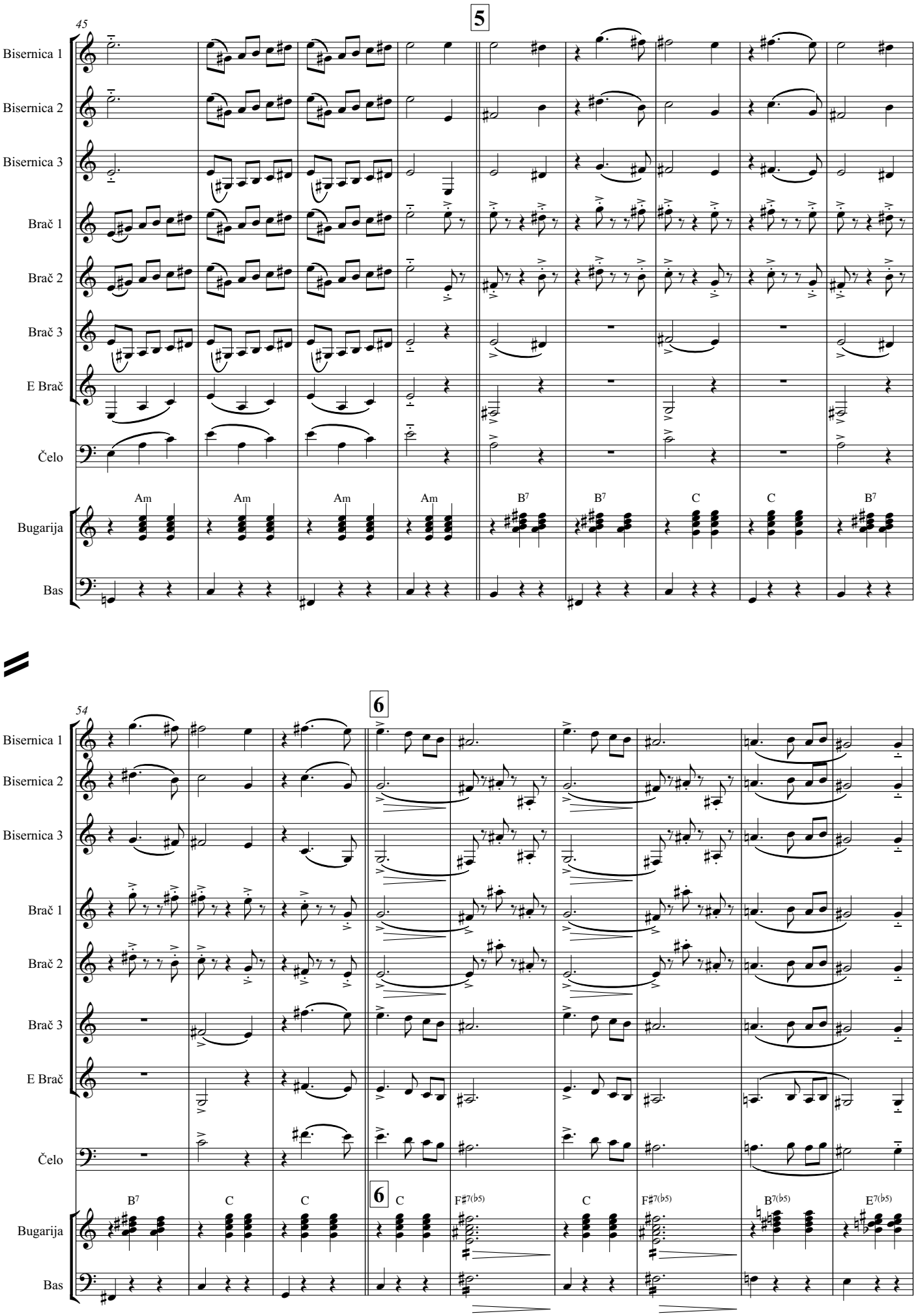
45
5
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
Bugarija
Bas
Am
Am
Am
Am
B7
B7
C
C
B7
54
6
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
Bugarija
Bas
B7
C
C
6
C
F♯7(♭5)
C
F♯7(♭5)
B7(♭5)
E7(♭5)

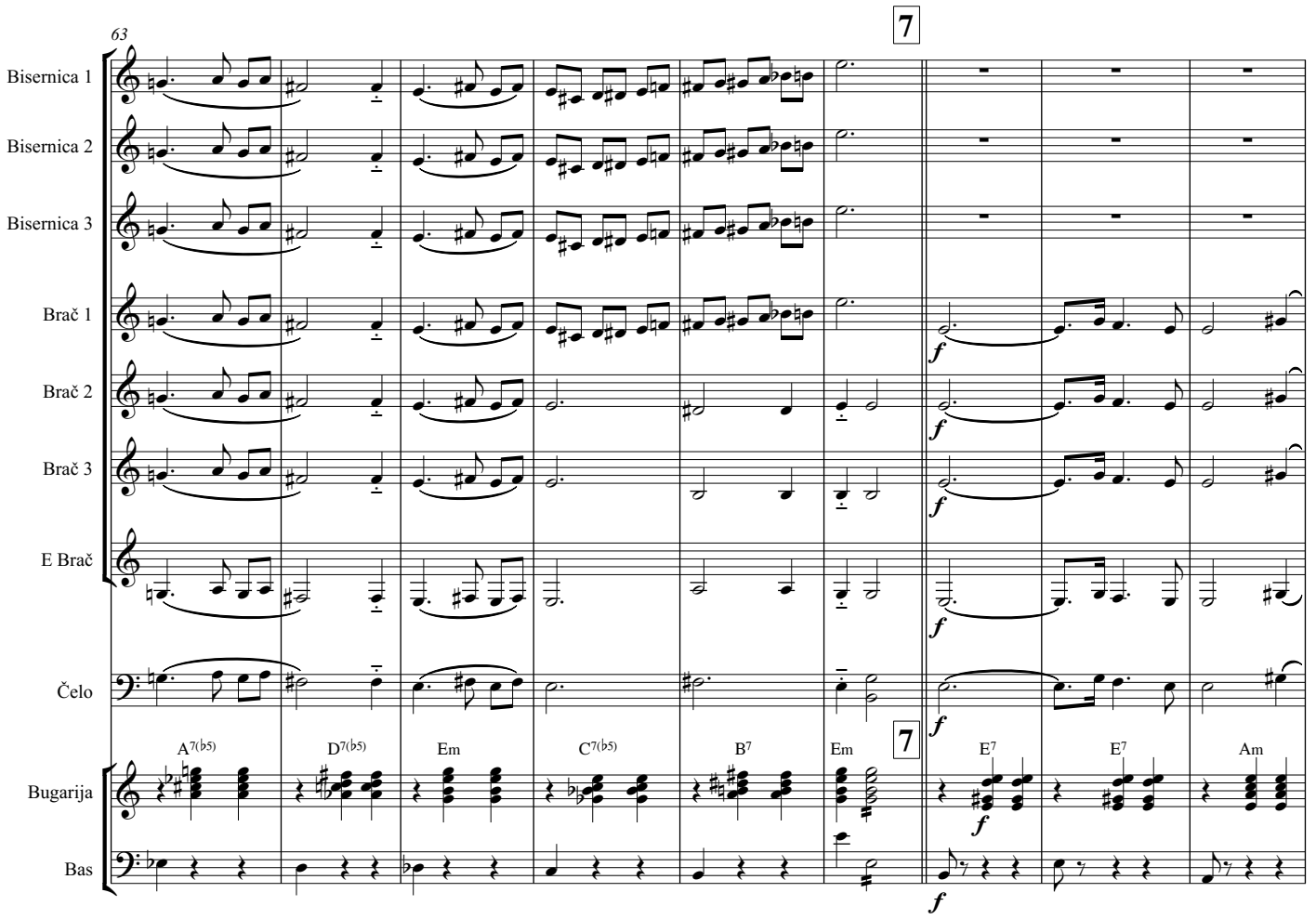
63
7
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
Bugarija
Bas
A7(b5)
D7(b5)
Em
C7(b5)
B7
Em
7
E7
E7
Am
f

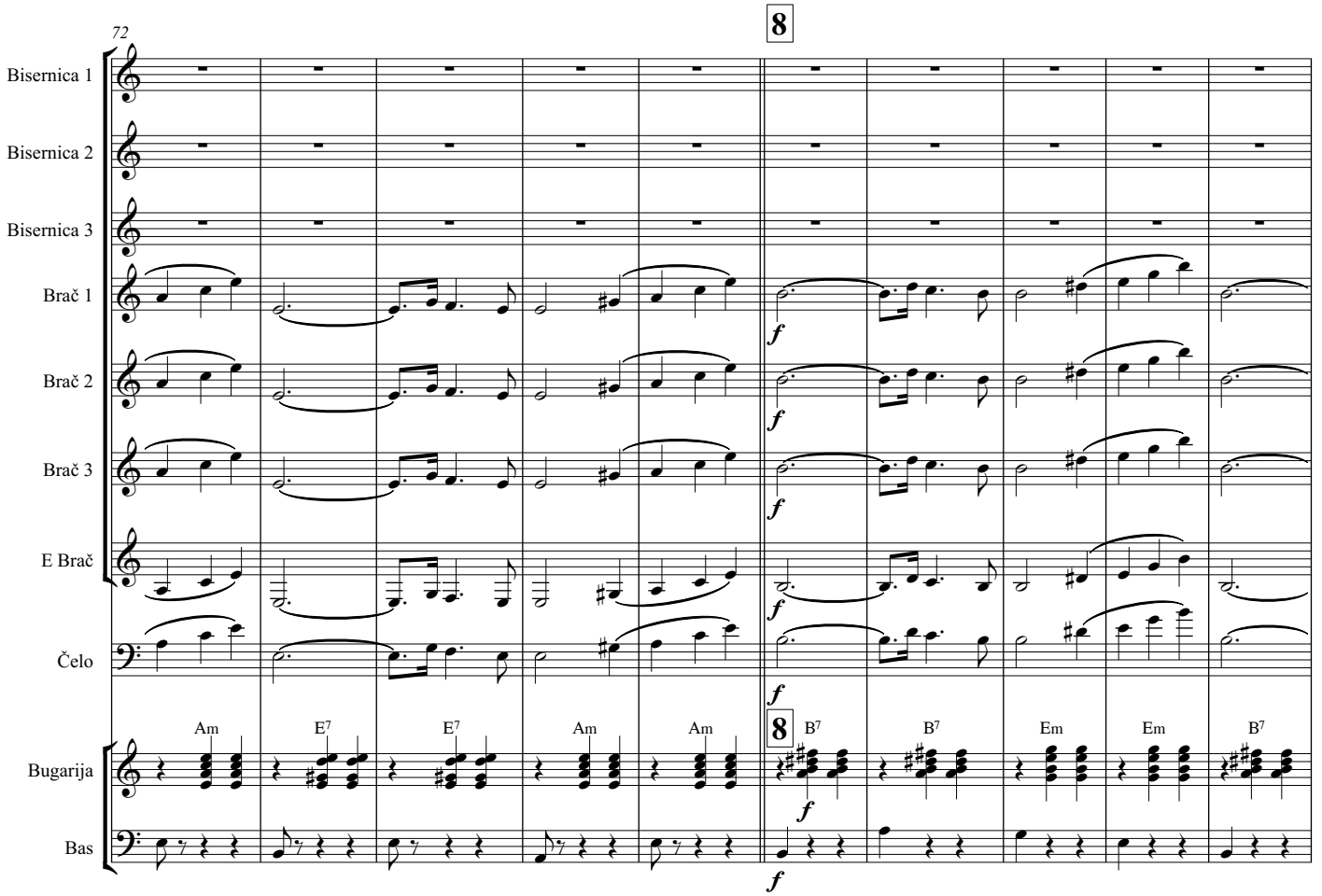
72
8
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
Bugarija
Bas
Am
E7
E7
Am
Am
8
B7
B7
Em
Em
B7
f

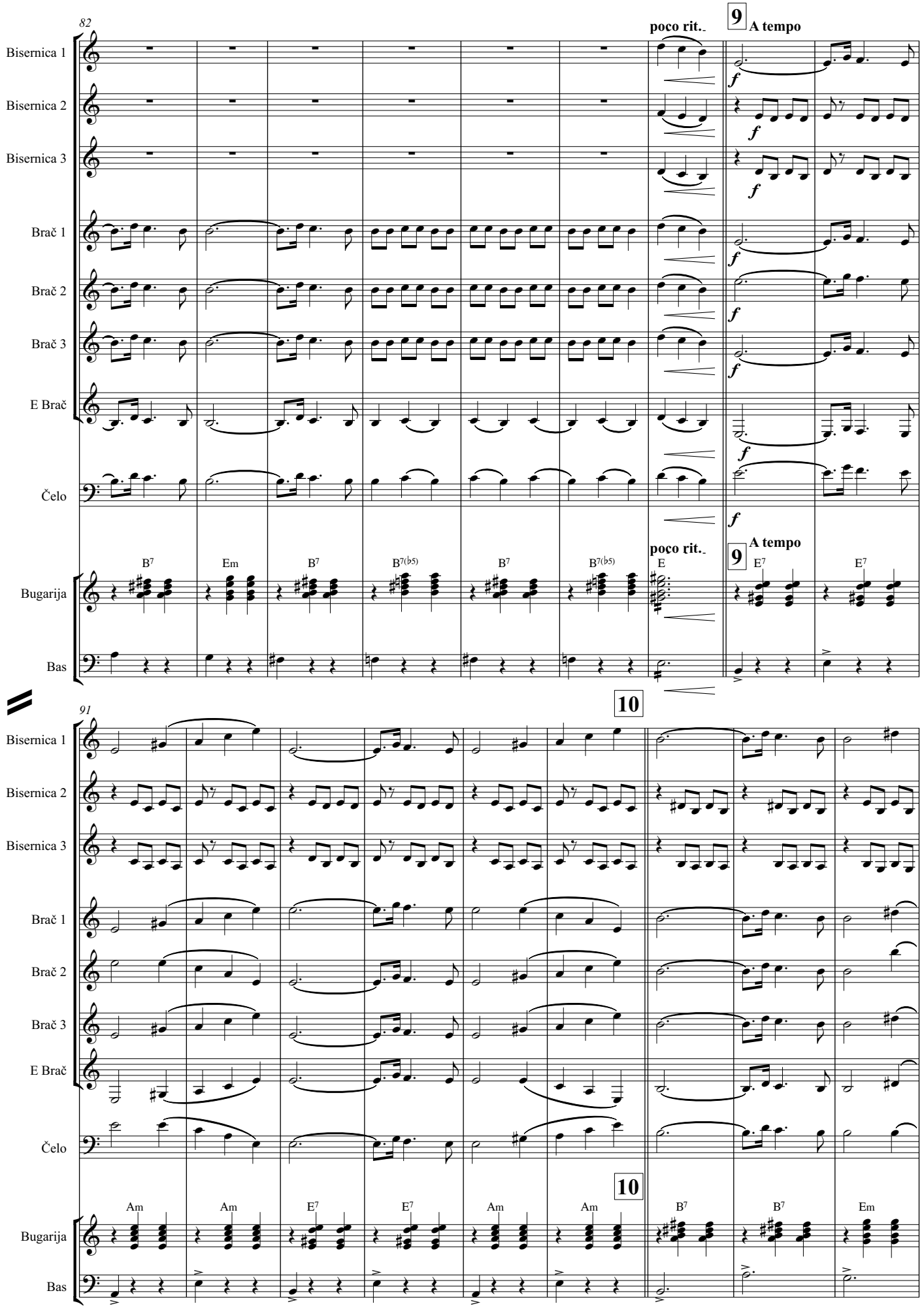
82
poco rit.
9
A tempo
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
Bugarija
Bas
B7
Em
B7
B7(b5)
B7
B7(b5)
E
poco rit.
9
A tempo
E7
E7
91
10
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
10
Bugarija
Bas
Am
Am
E7
E7
Am
Am
B7
B7
Em

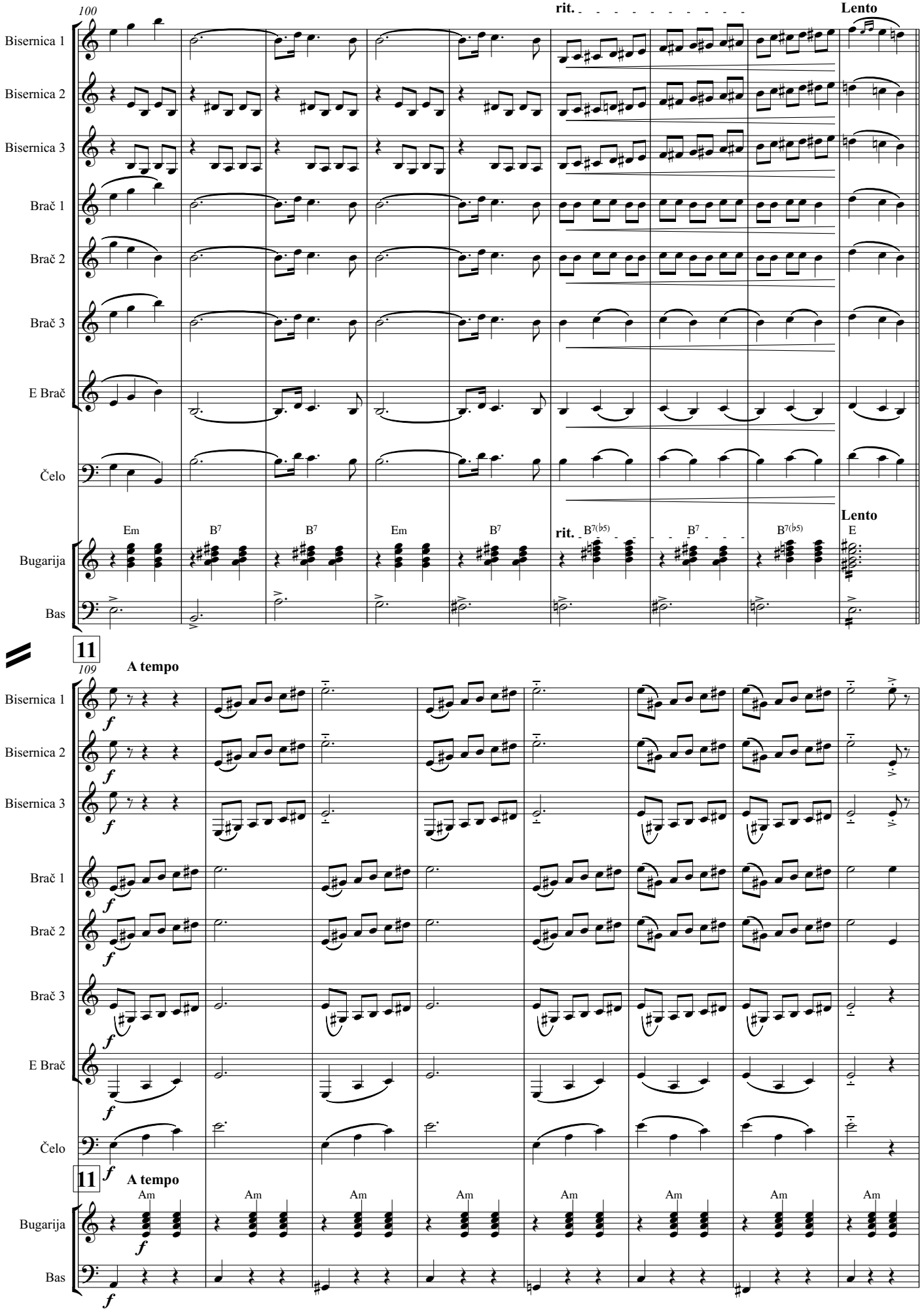
100
rit.
Lento
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
Em
B7
B7
Em
B7
rit.
B7(b5)
B7
B7(b5)
Lento
E
Bugarija
Bas
11
109
A tempo
f
11
A tempo
Am
Am
Am
Am
Am
Am
Am
Am
Bugarija
Bas

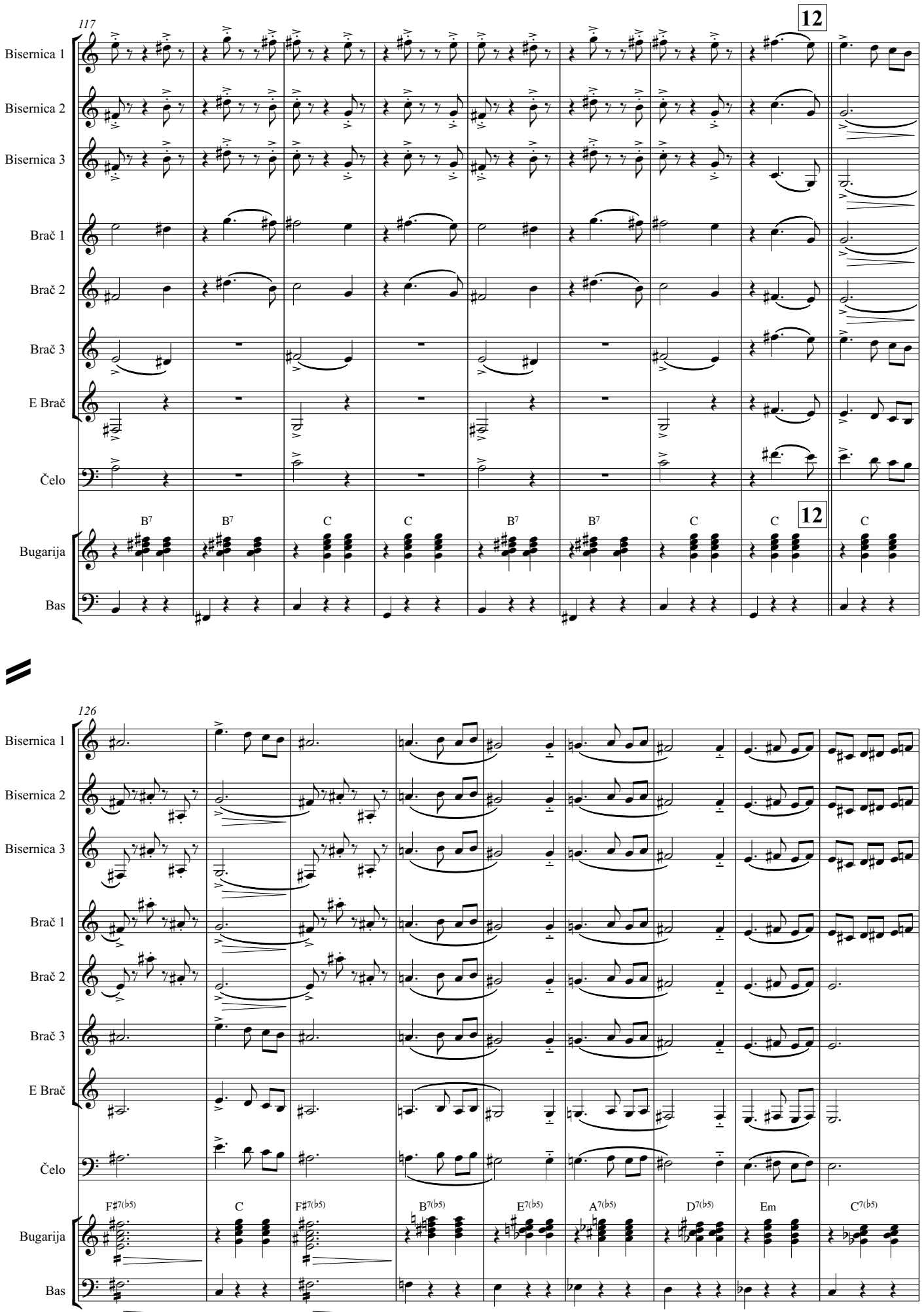
117
12
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
Bugarija
Bas
B7
B7
C
C
B7
B7
C
C
12
C
126
F♯7(♭5)
C
F♯7(♭5)
B7(♭5)
E7(♭5)
A7(♭5)
D7(♭5)
Em
C7(♭5)

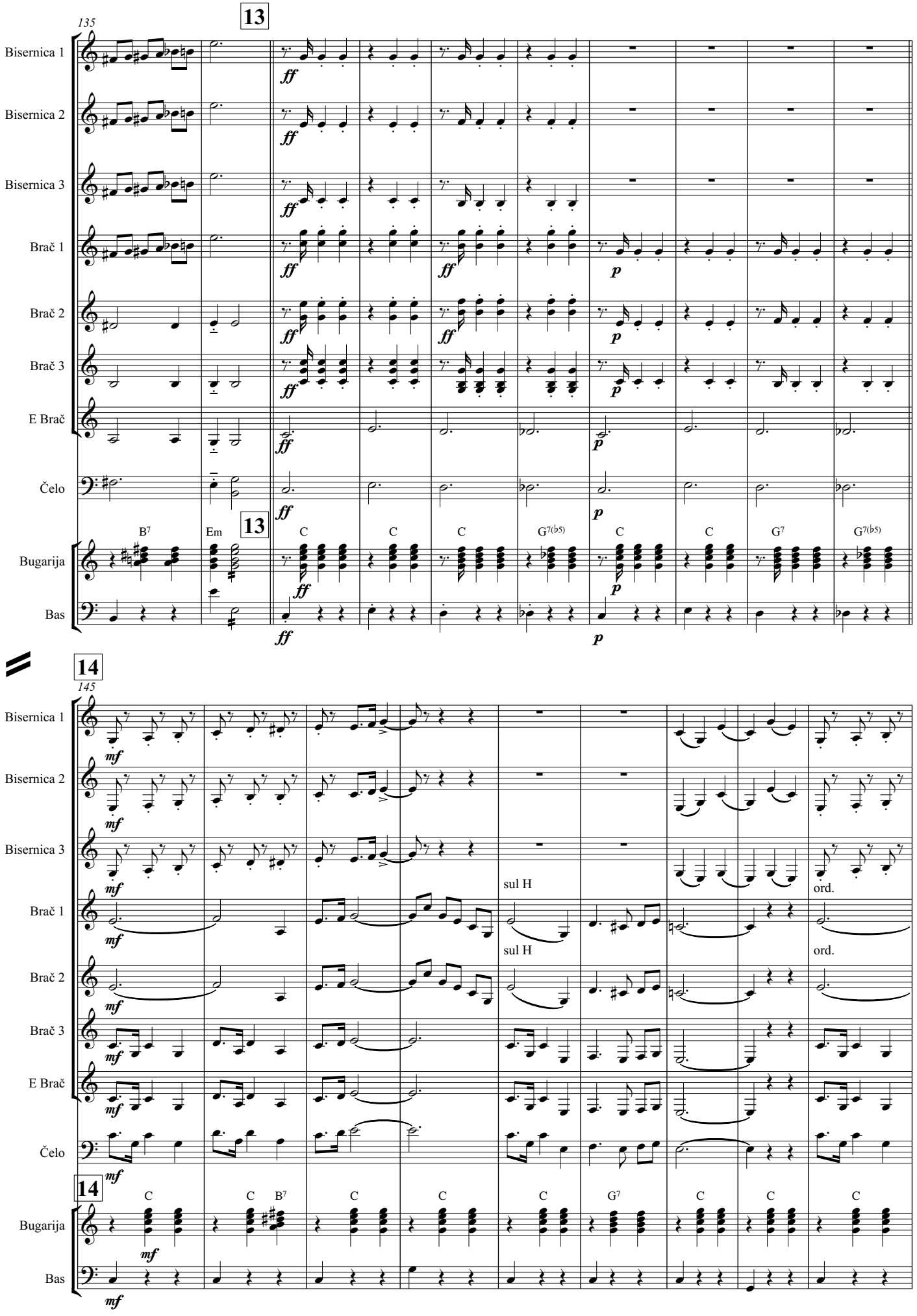
135
13
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
Bugarija
Bas
B7
Em
C
G7(b5)
G7
ff
p
14
145
mf
sul H
ord.

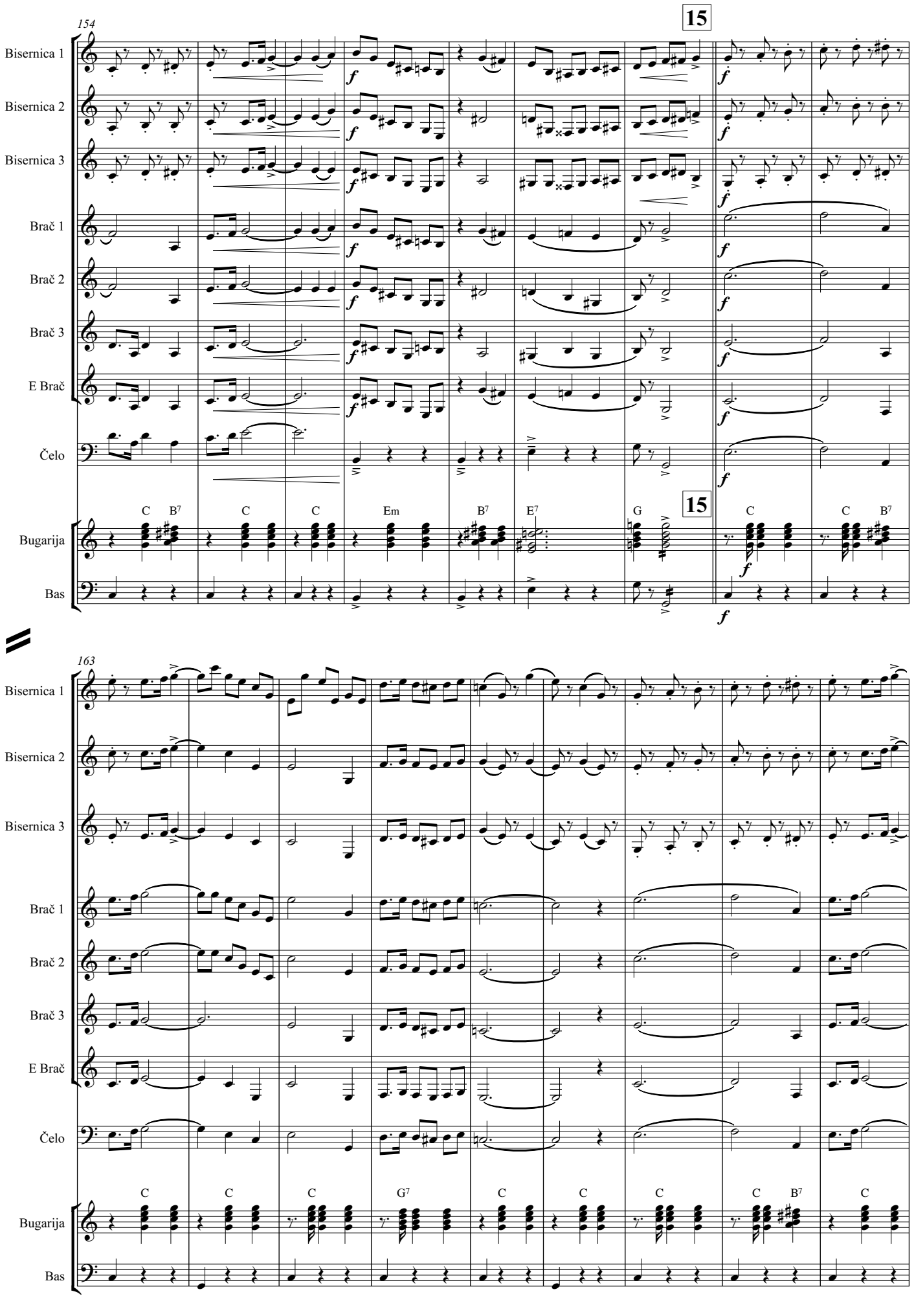
154
15
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
Bugarija
Bas
C B7 C C Em B7 E7 G
15
C C B7
163
C C C G7 C C C C B7 C

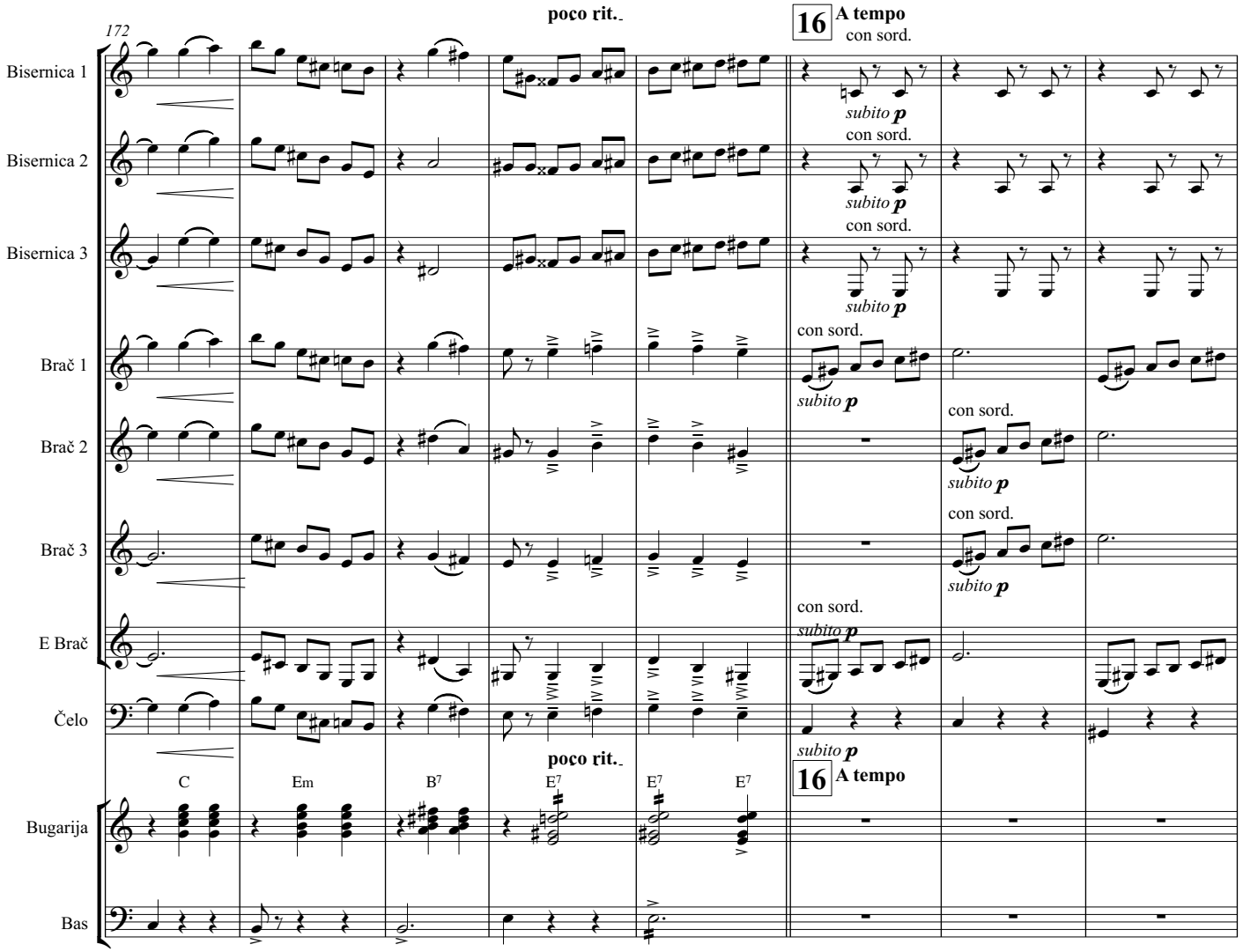
172
poco rit.
16 A tempo
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
Bugarija
Bas
con sord.
subito p
C
Em
B7
E7

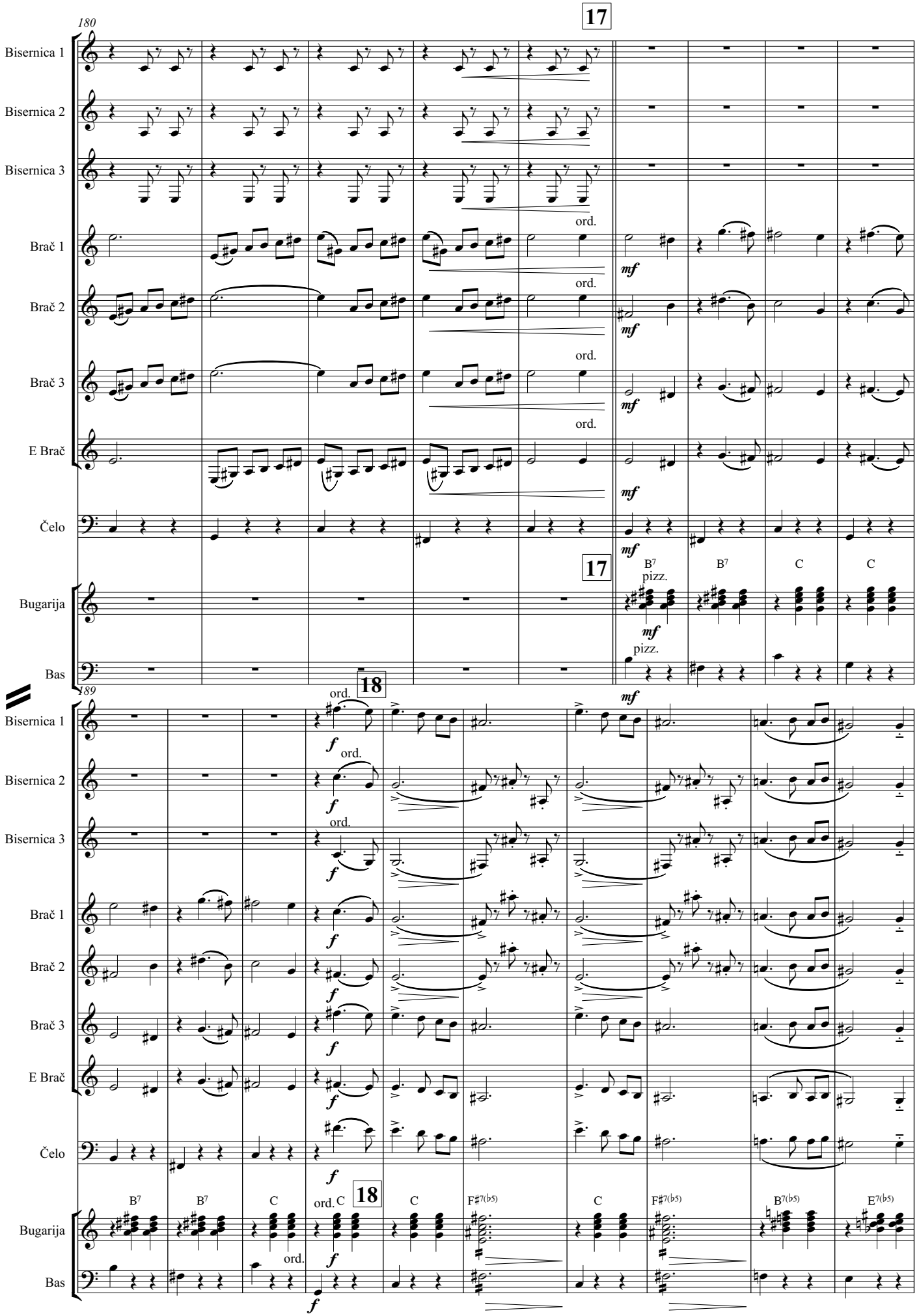
180
17
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
Bugarija
Bas
ord.
mf
B7
pizz.
C
189
18
f
F♯7(♭5)
E7(♭5)

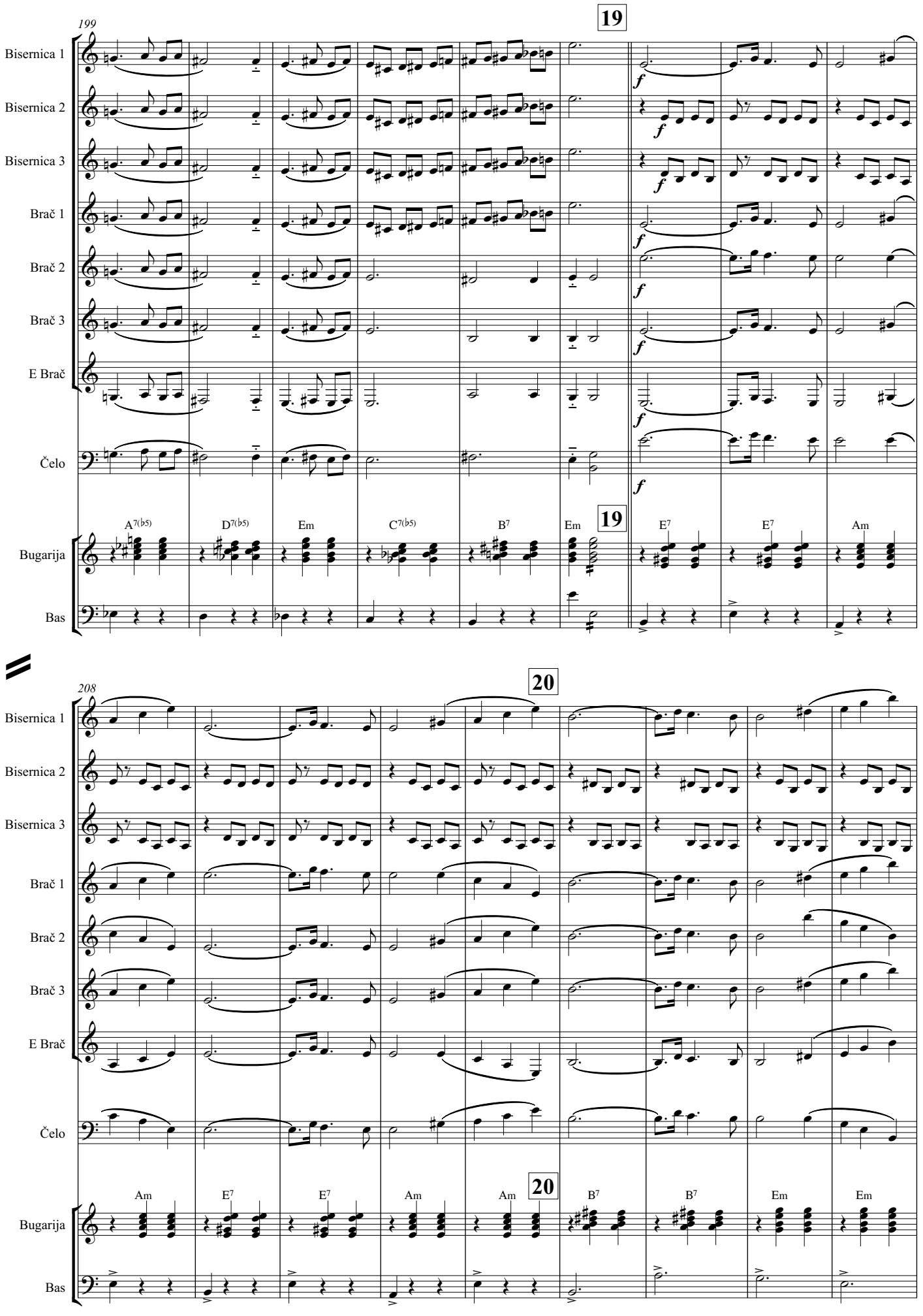
199
19
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
Bugarija
Bas
A7(b5)
D7(b5)
Em
C7(b5)
B7
Em
19
E7
E7
Am
208
20
Am
E7
E7
Am
Am
20
B7
B7
Em
Em

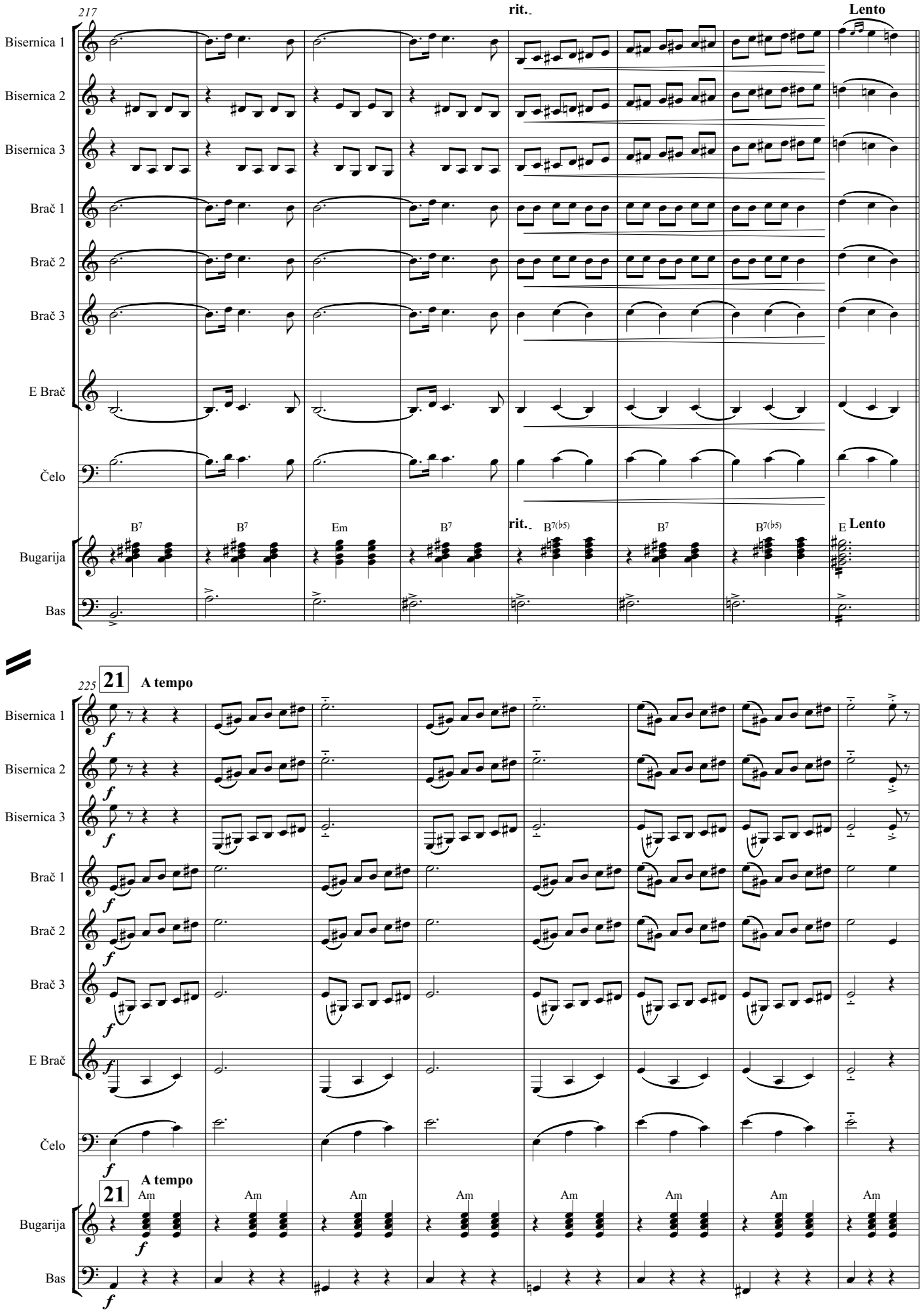
217
rit.
Lento
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
Bugarija
Bas
B7
B7
Em
B7
rit.
B7(♭5)
B7
B7(♭5)
E
Lento
225
21
A tempo
f
Am

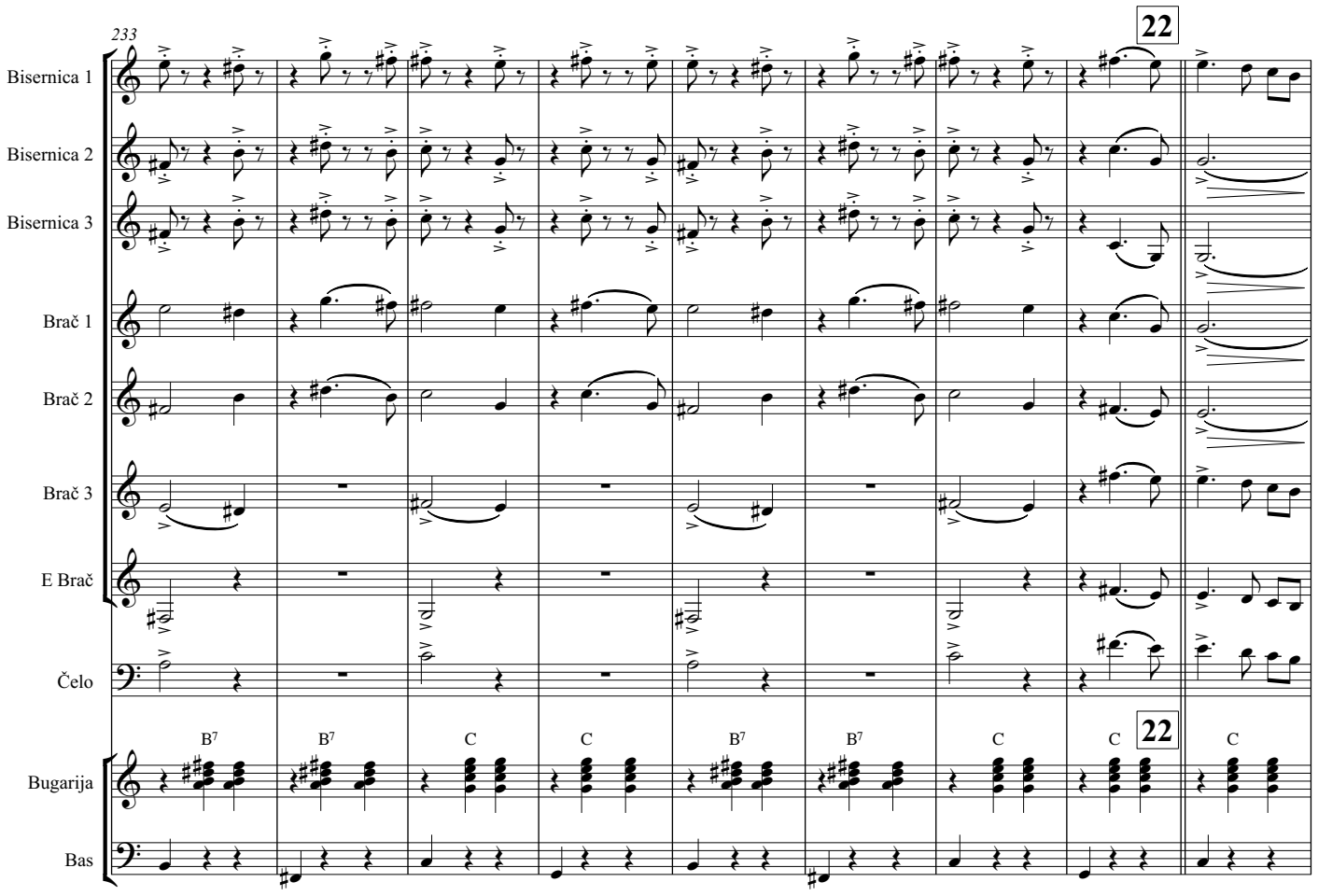
233
22
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
Bugarija
Bas
B7
B7
C
C
B7
B7
C
C
22
C

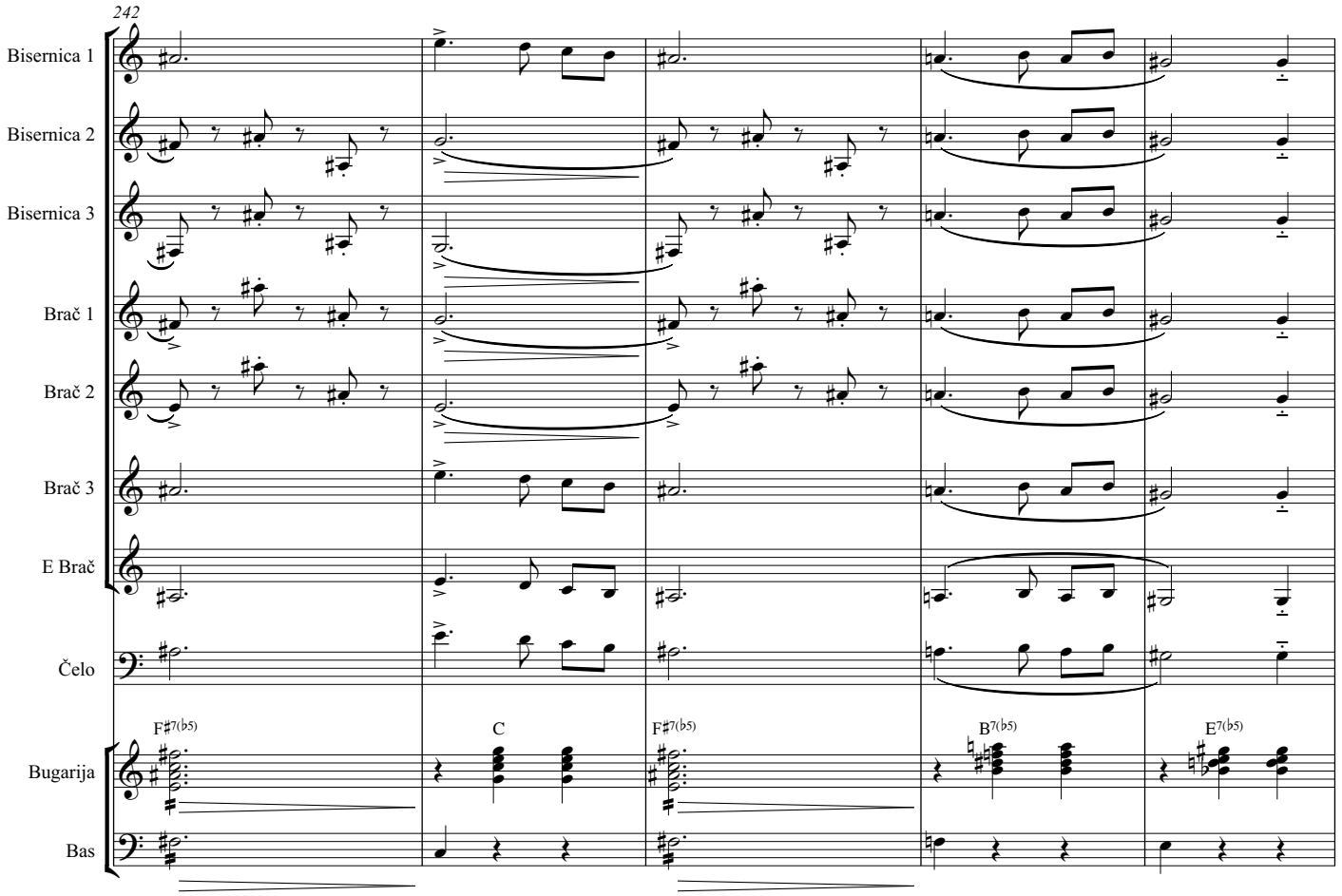
242
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
Bugarija
Bas
F♯7(♭5)
C
F♯7(♭5)
B7(♭5)
E7(♭5)

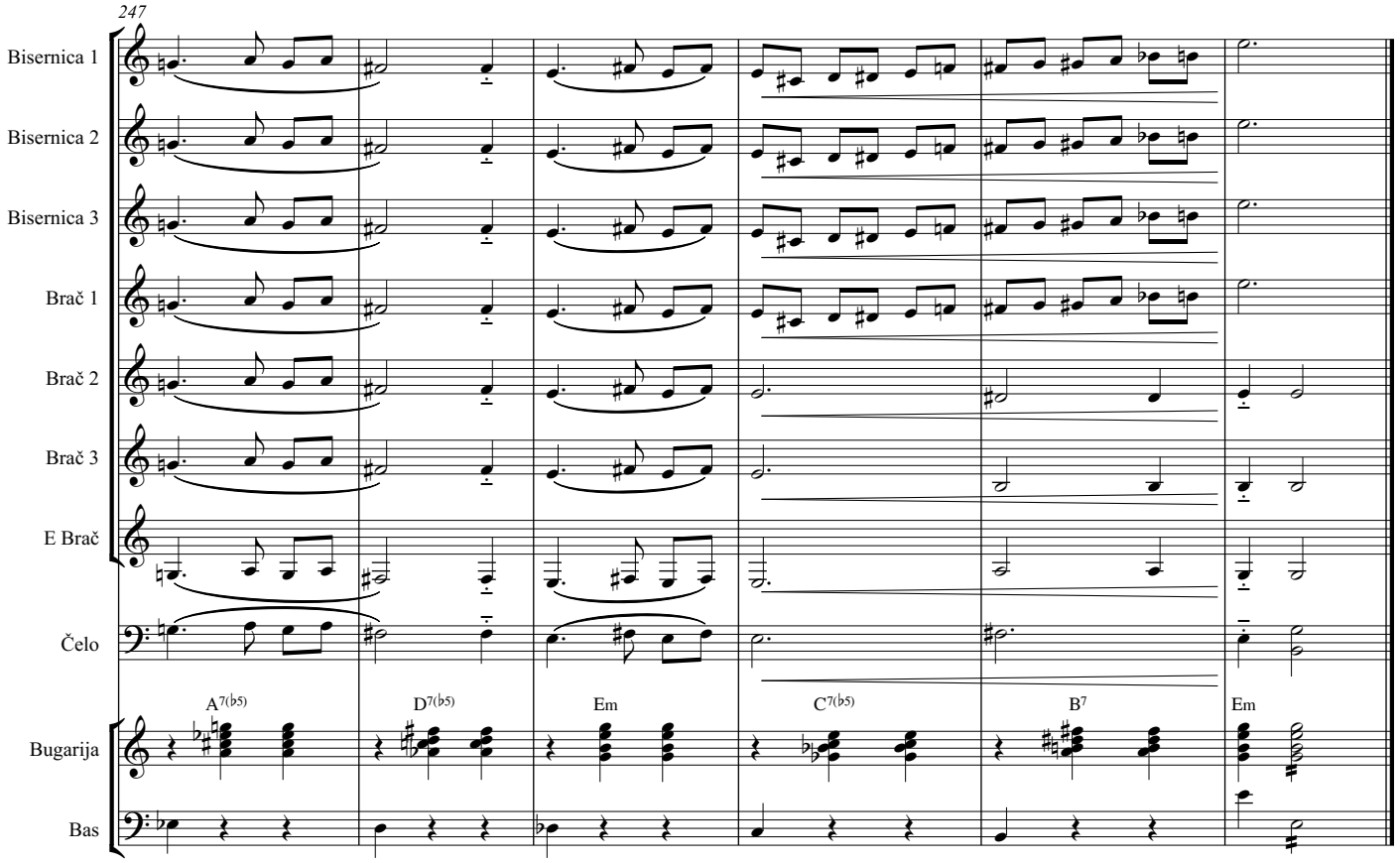
247
Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E Brač
Čelo
A7(b5)
D7(b5)
Em
C7(b5)
B7
Em
Bugarija
Bas

5. ZAKLJUČAK

Ideja ovog rada je proširiti tamburašku literaturu. Za dobru transkripciju potrebno je poznavanje instrumenata za koje pišemo kako bi stvorili dobru zvučnu sliku. U prilog transkripciji je definitivno išao i originalni tonalitet koji je povoljan za tamburaške instrumente i u kojem oni zvuči jasno te bez većih problema svojim opsegom zadovoljavaju originalnu zamisao skladatelja. Za priređivanje ovakvih skladbi tamburaškom orkestru nije dovoljno samo prepisati dionice iz simfonijskog orkestra u tamburaški. Potrebno je izrazito poznavanje samih tamburaških instrumenata, njihovih opsega, tehnika sviranja te boje instrumenta. Međutim, potrebno je i poznavati ostale vrste instrumenata i njihove karakteristike te kombinirati s mogućnostima instrumenata za koje se priređuje. *Valcer* iz suite *Maškarada* predstavlja novitet u tamburaškoj literaturi te će se nakon ove transkripcije zasigurno pronaći na repertoarima raznih tamburaških orkestara ili komornih sastava.

6. LITERATURA

- Andreis, J. (1989), *Povijest glazbe III.* Zagreb: Školska knjiga.
- Ferić, M. (2011), Hrvatski tamburaški brevijar, Šokadija, Zagreb
- Obradović, A. (1978.), Uvod u orkestraciju, Univerzitet umetnosti, Beograd
- Leopold, S. (1995.), Tambura u Hrvata, Golden marketing, Zagreb

7. SAŽETAK

Suita *Maškarada* je djelo Arama Hačaturjana koje se sastoji od pet stavaka. *Valcer* iz suite je prvi stavak izvorno pisan za simfonijski orkestar, a u ovom završnom radu je priređen za tamburaški orkestar. Instrumenti koji se nalaze u priređenoj partituri su: tri bisernice, tri brača, E brač, čelo i bas.

Ključni pojmovi: transkripcija, tambure, valcer, Hačaturjan

Key concepts: transcription, tamburitza, waltz, Khachaturian

8. PRILOZI

Valcer iz suite Maškarada

Bisernica 1

Aram Hačaturjan

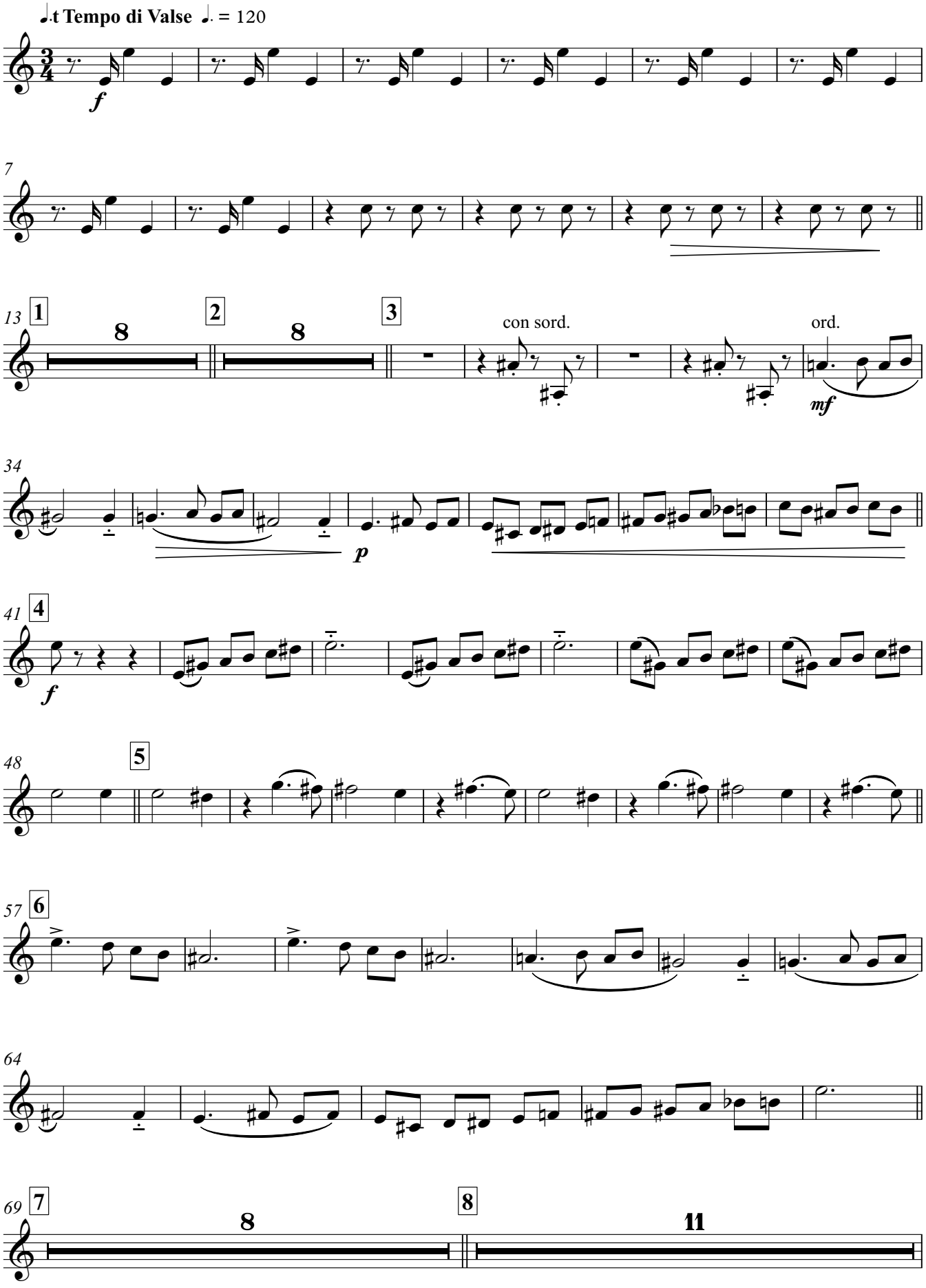

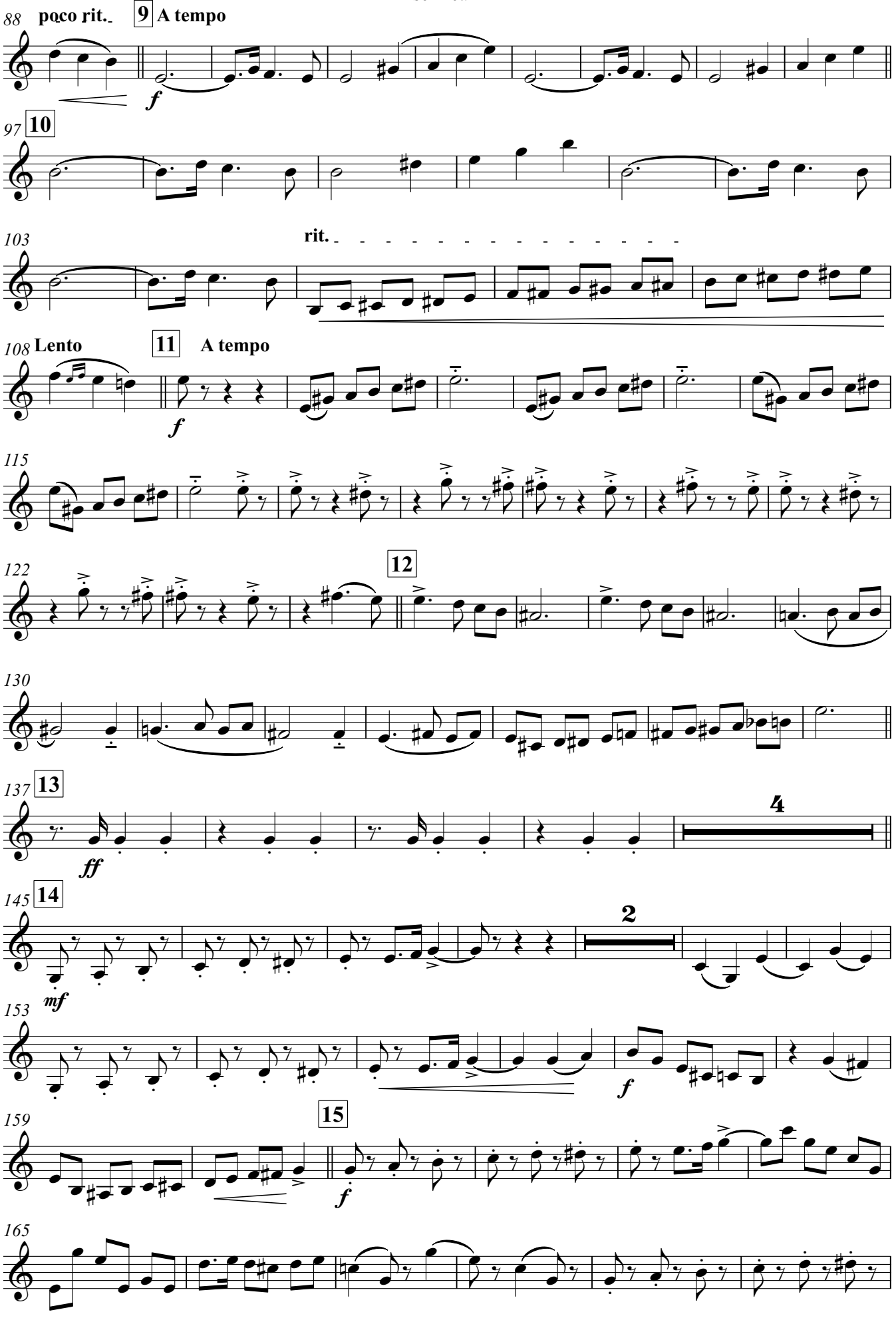
88
poco rit.
9
A tempo
f
97
10
103
rit.
108
Lento
11
A tempo
f
115
122
12
130
137
13
ff
4
145
14
mf
2
153
f
159
15
f
165

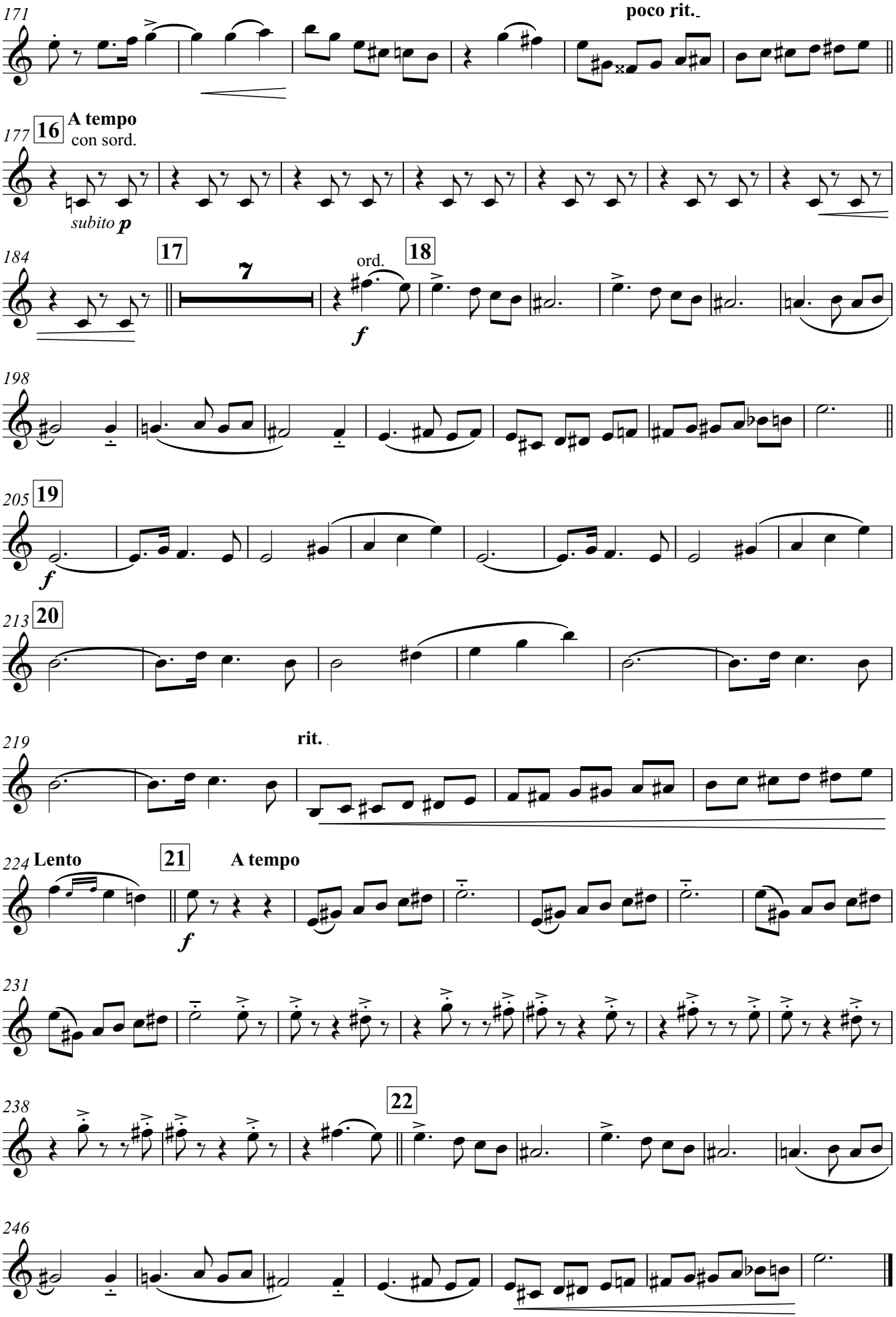
171
poco rit.
177
16
A tempo
con sord.
subito p
184
17
7
18
ord.
f
198
205
19
f
213
20
219
rit.
224
Lento
21
A tempo
f
231
238
22
246

Valcer iz suite Maškarada

Bisernica 2

Aram Hačaturjan

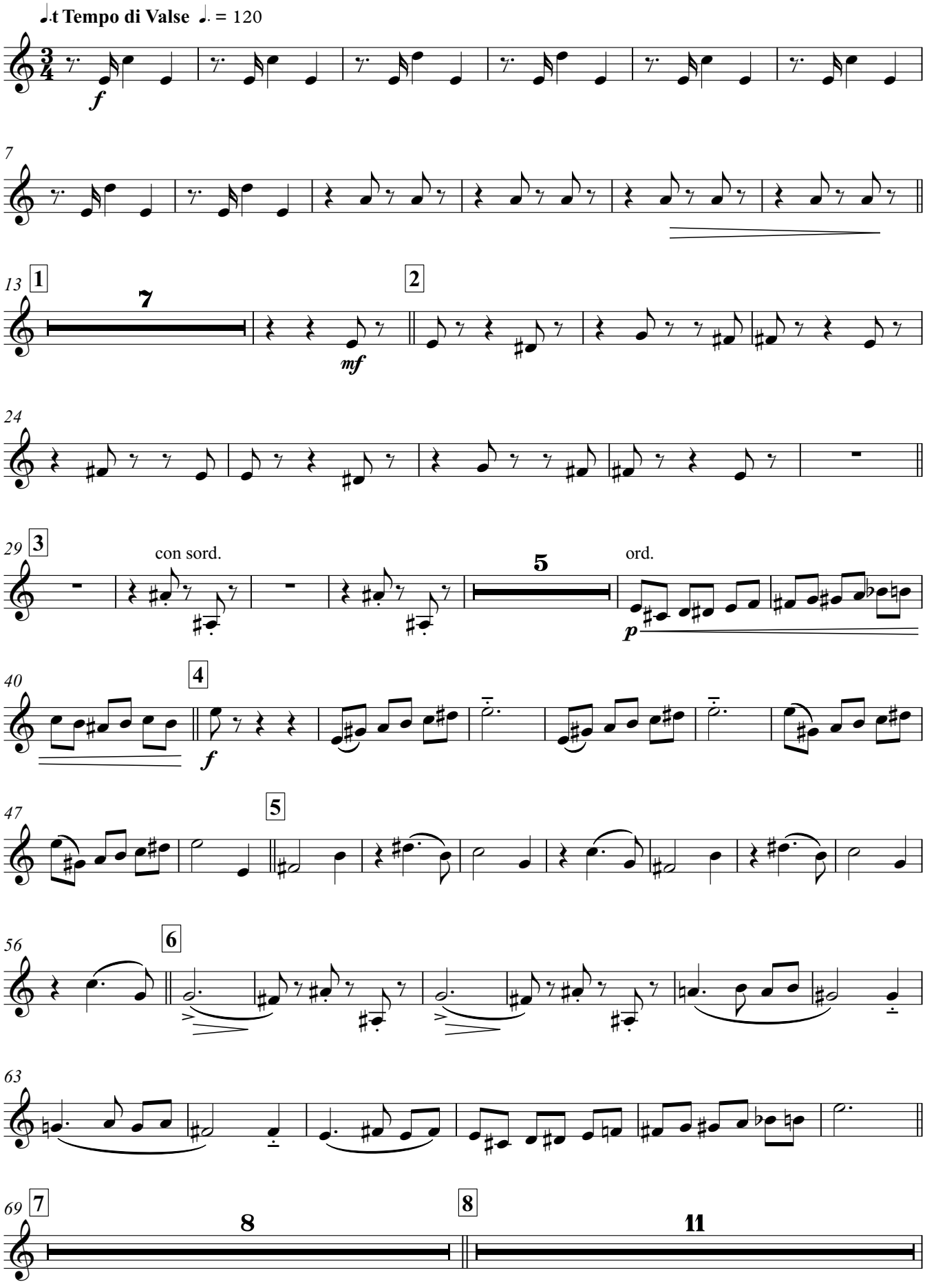

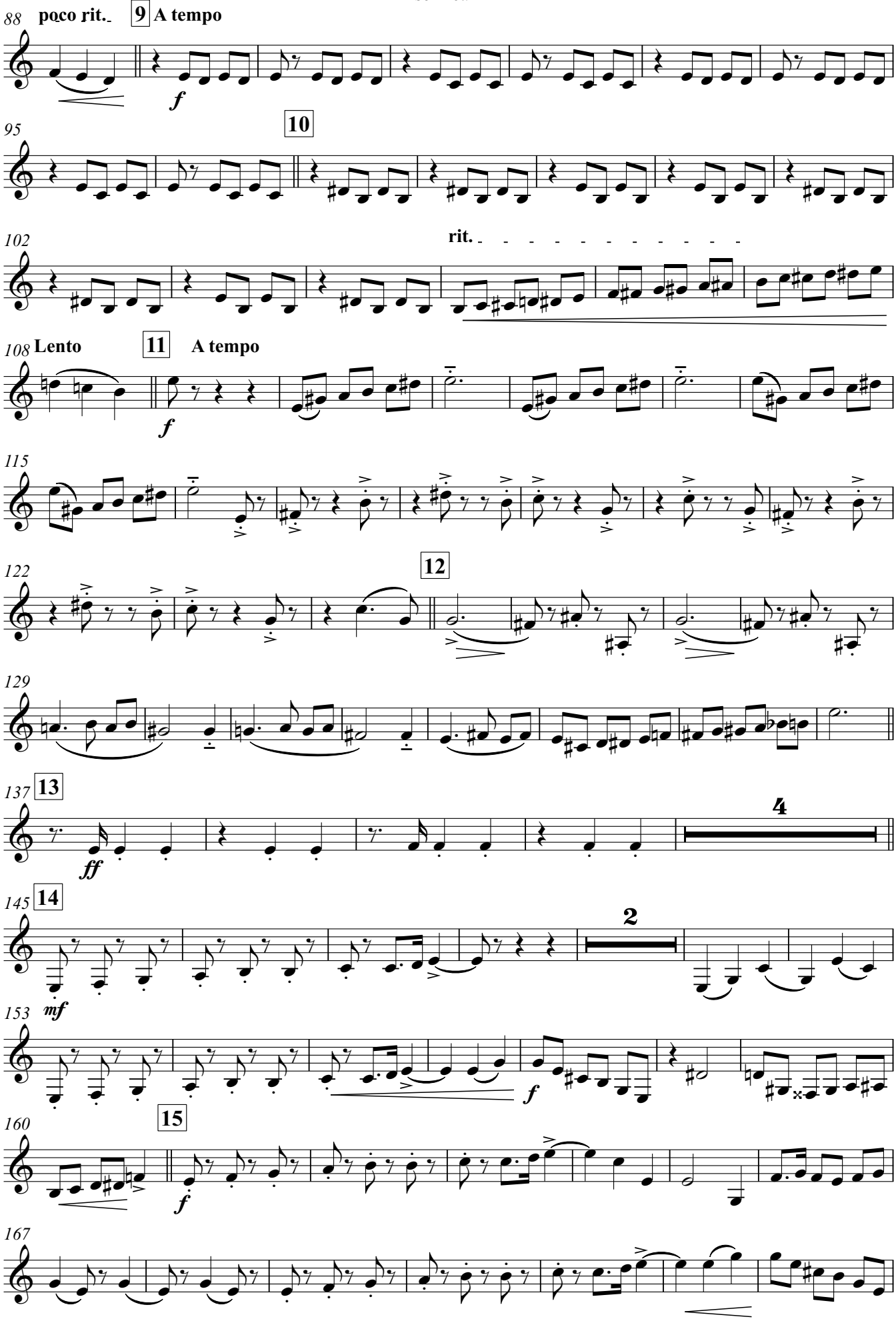
88
poco rit.
9
A tempo
f
95
10
102
rit.
108
Lento
11
A tempo
f
115
122
12
129
137
13
ff
4
145
14
2
153
mf
f
160
15
f
167

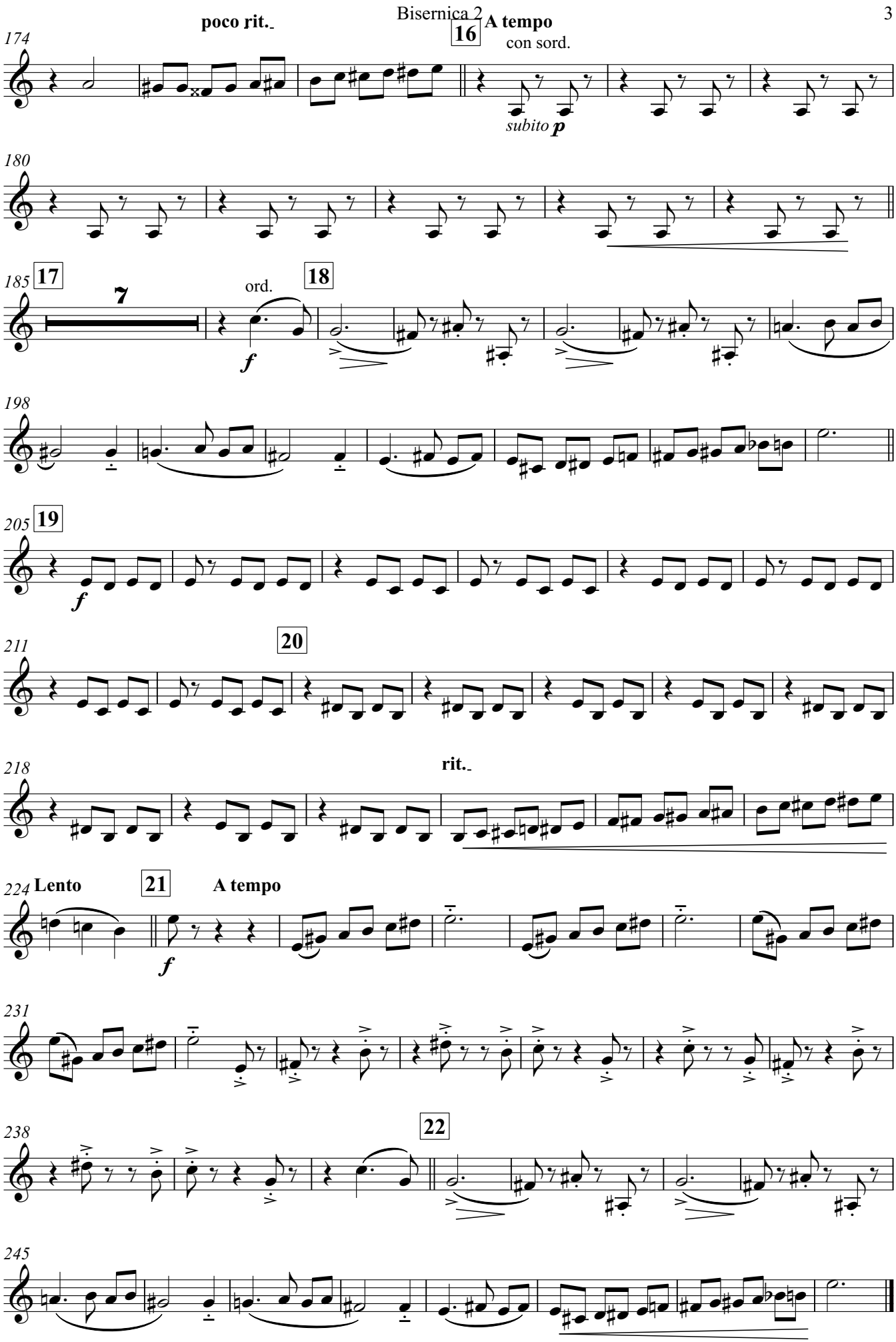
poco rit.
16
A tempo
con sord.
subito p
17
7
ord.
18
f
19
f
20
rit.
Lento
21
A tempo
f
22

Valcer iz suite Maškarada

Bisernica 3

Aram Hačaturjan

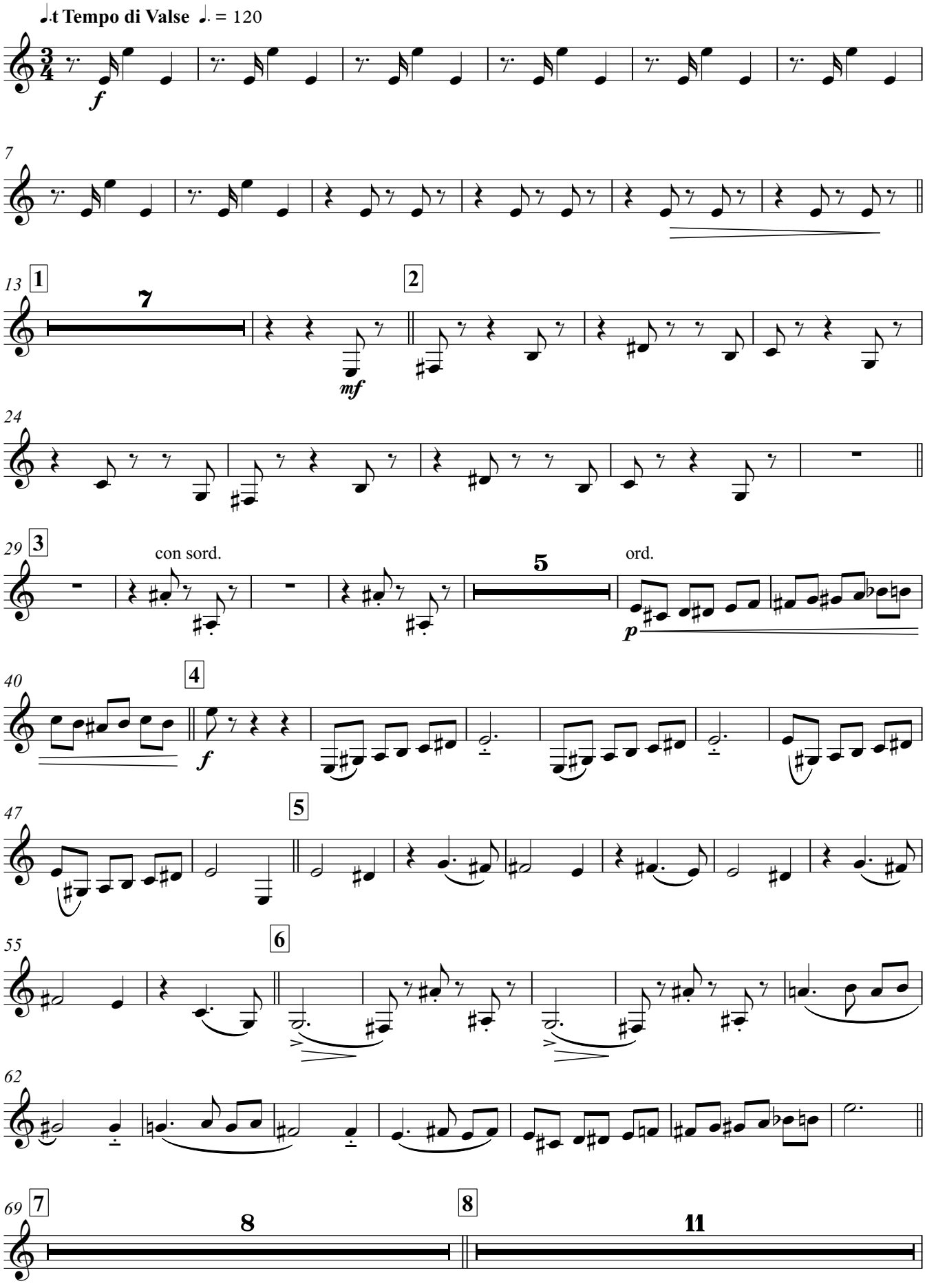

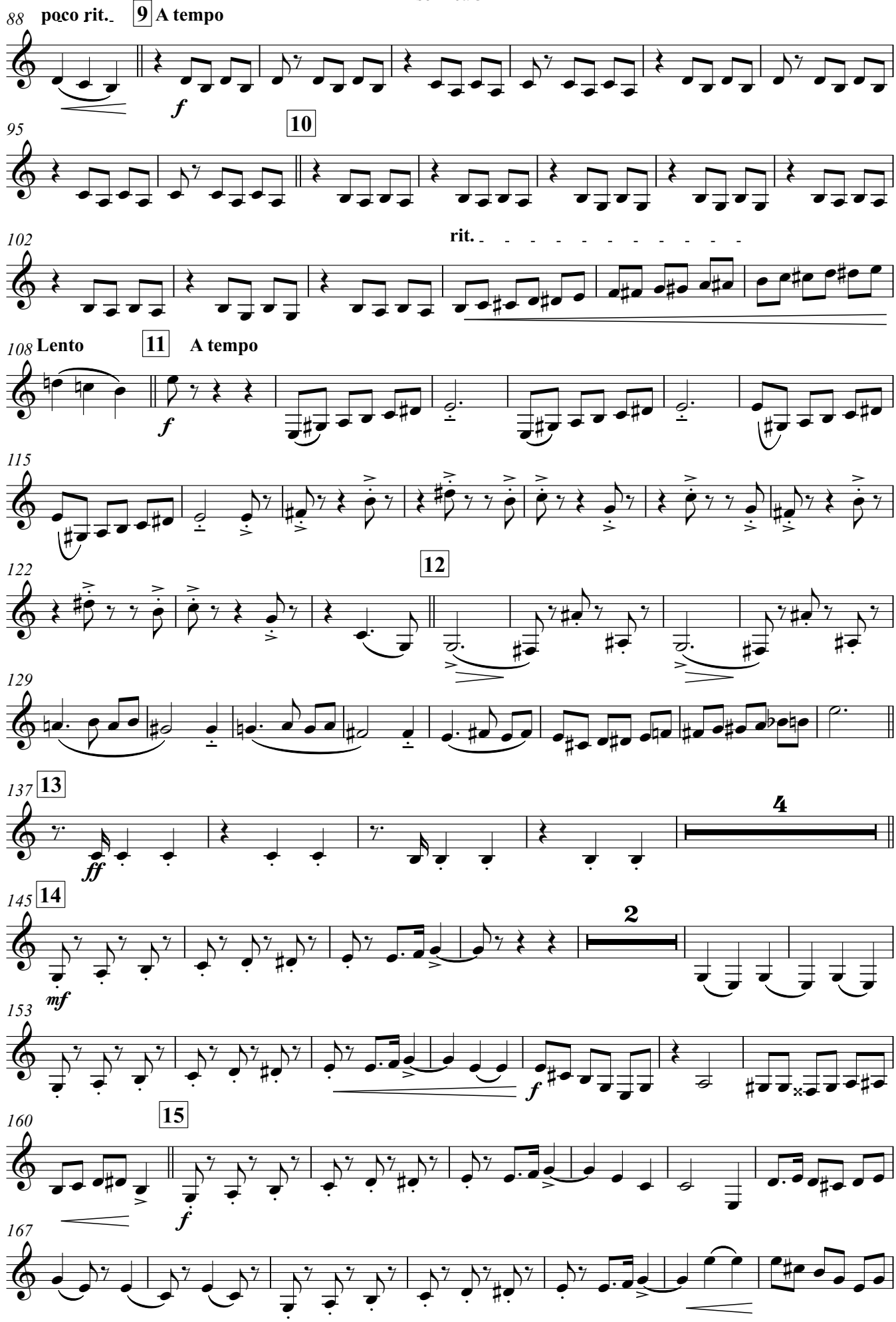
88
poco rit.
9
A tempo
f
95
10
102
rit.
108
Lento
11
A tempo
f
115
122
12
129
137
13
ff
4
145
14
mf
2
153
f
160
15
f
167

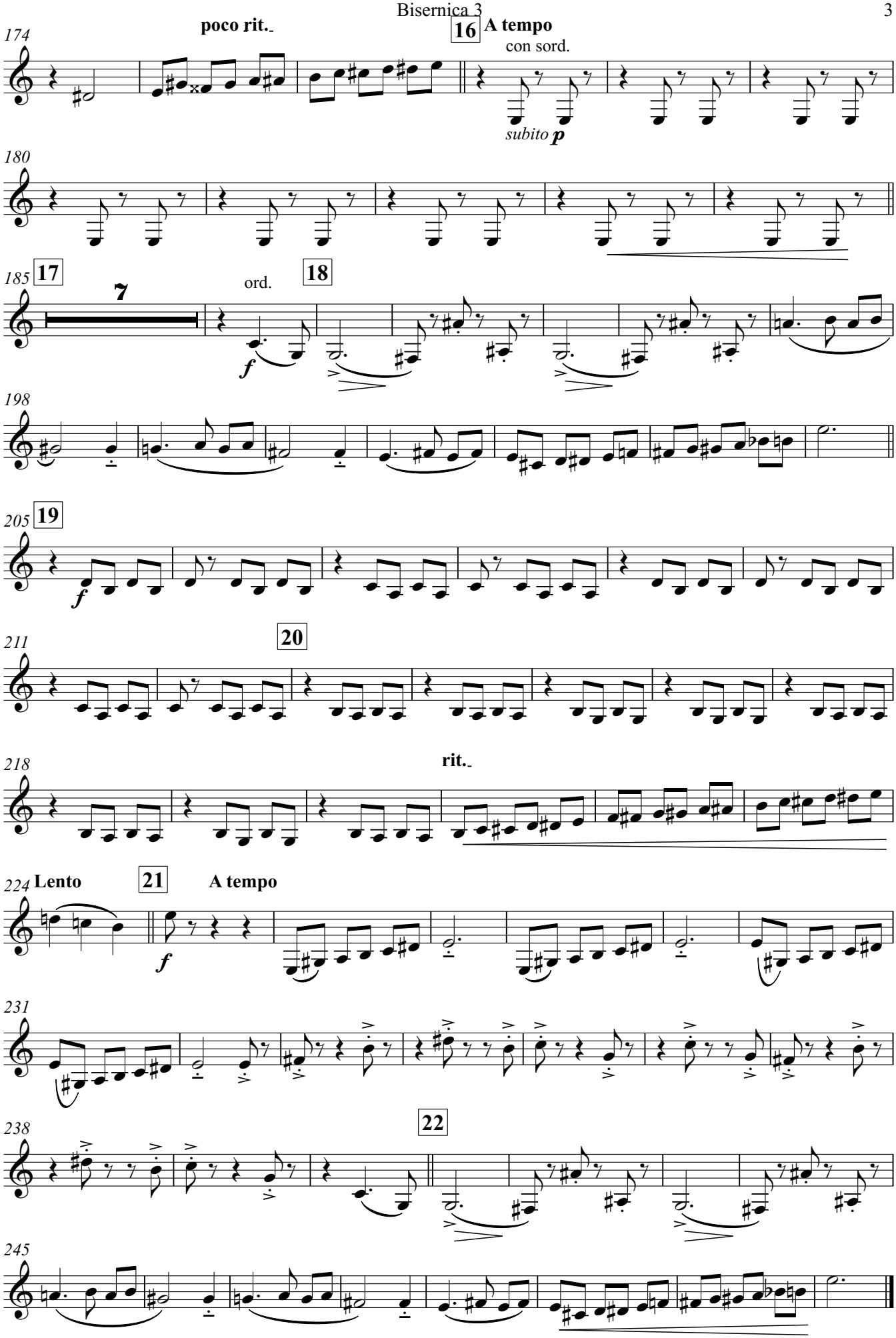
174
poco rit.
16
A tempo
con sord.
subito p
180
185
17
7
ord.
18
f
198
205
19
f
211
20
218
rit.
224
Lento
21
A tempo
f
231
238
22
245

Valcer iz suite Maškarada

Brač 1

Aram Hačaturjan

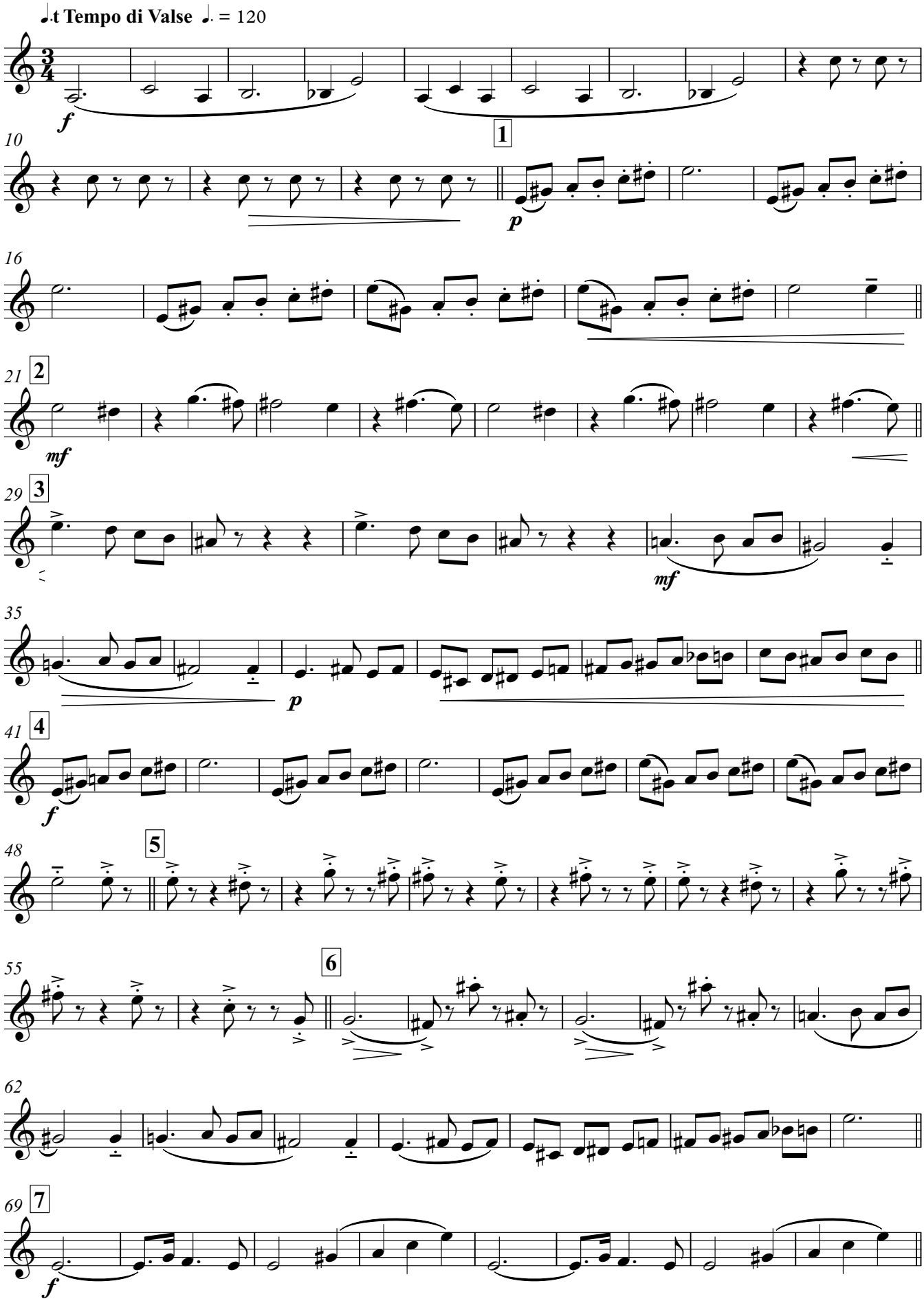

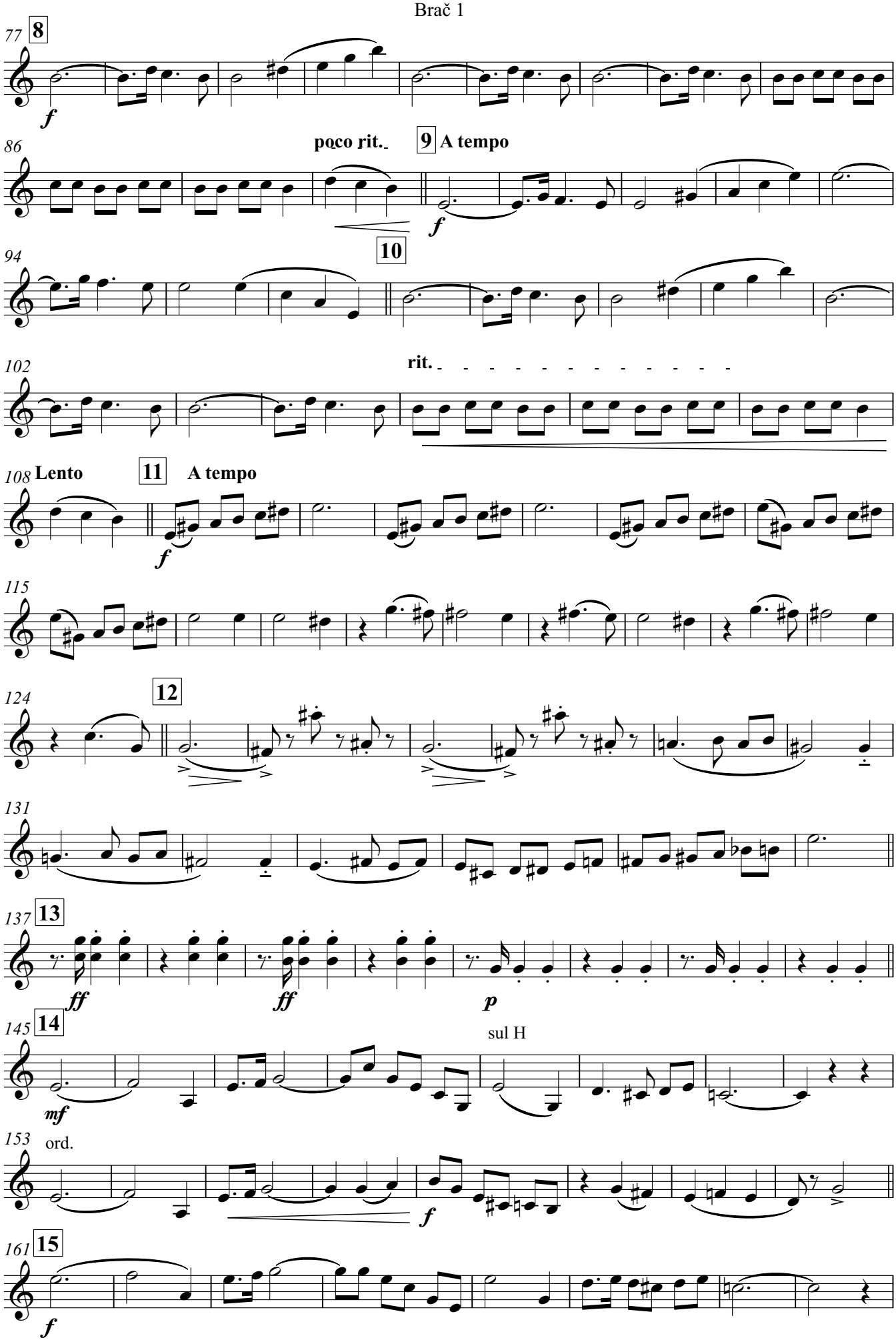
77
8
f
86
poco rit.
9
A tempo
f
94
10
102
rit.
108
Lento
11
A tempo
f
115
124
12
131
137
13
ff
ff
p
145
14
sul H
mf
153
ord.
f
161
15
f

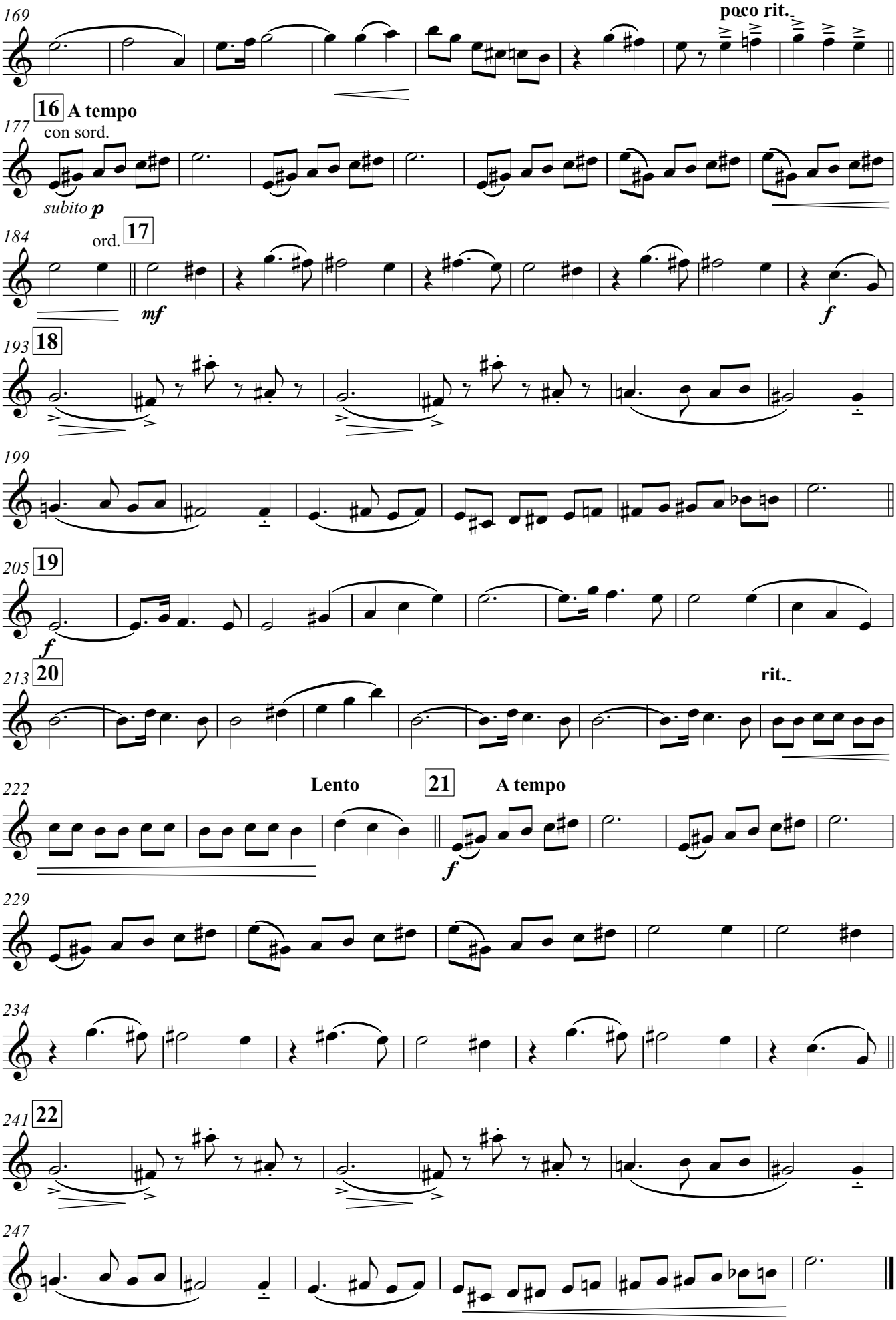
169
poco rit.
16 A tempo
177
con sord.
subito p
184
ord. 17
mf
f
193 18
199
205 19
f
213 20
rit.
222
Lento
21 A tempo
f
229
234
241 22
247

Valcer iz suite Maškarada

Brač 2

Aram Hačaturjan

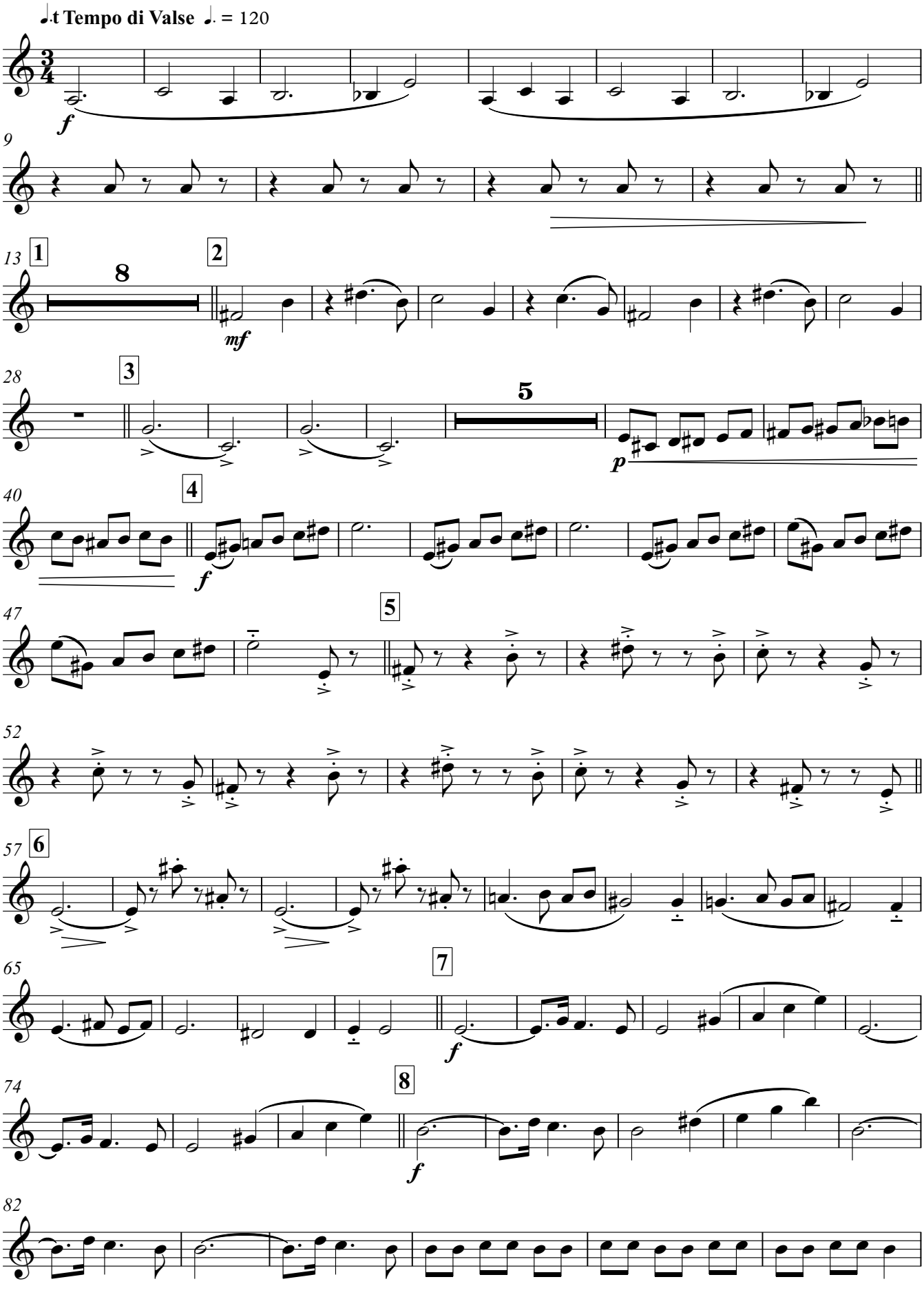

V.S.

88 **poco rit.** **9** **A tempo**

f

97 **10**

104 **rit.**

108 **Lento** **11** **A tempo**

f

115

123 **12**

130

137 **13**

ff *ff* *p*

145 **14** sul H

mf

153 ord.

f

161 **15**

f

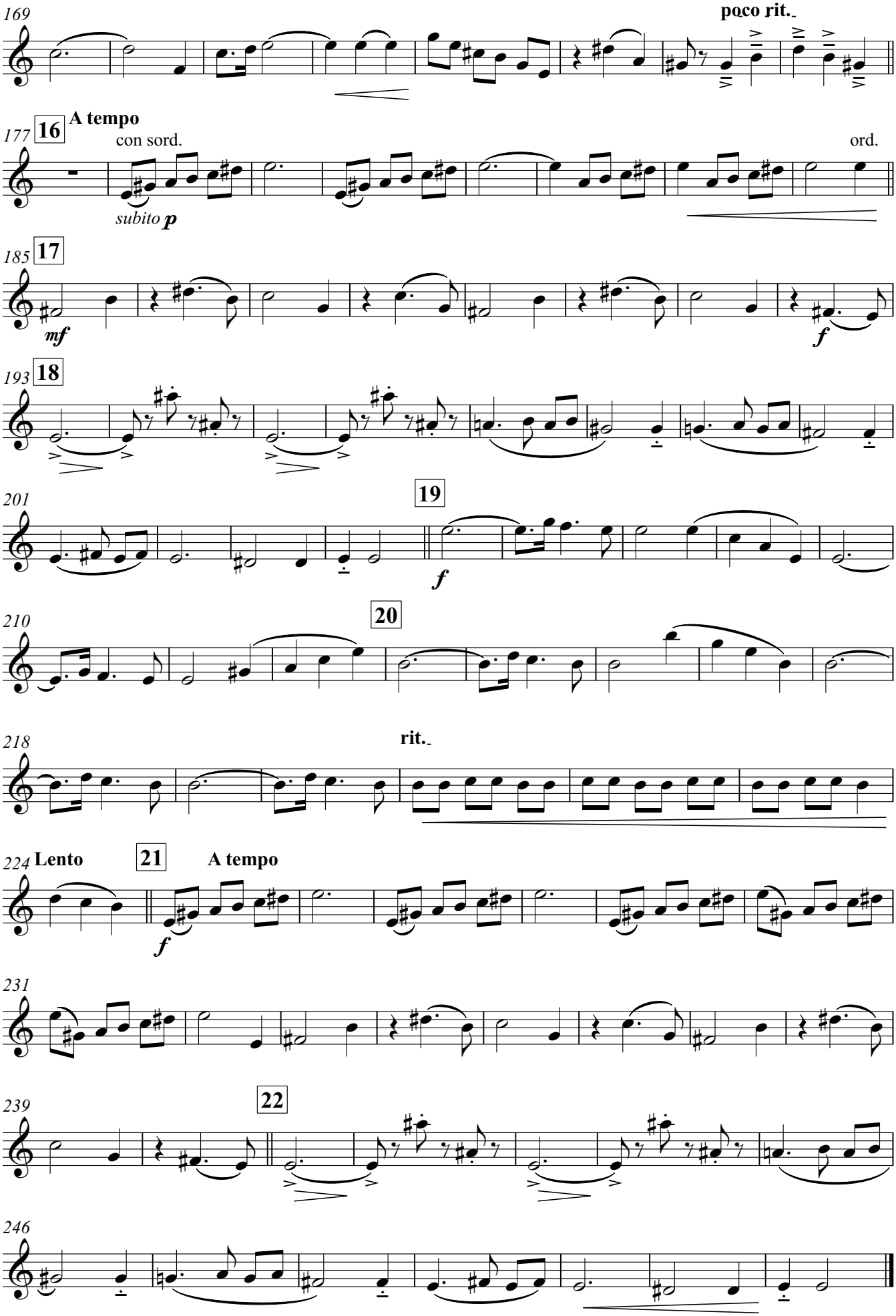
169
poco rit.
177
16
A tempo
con sord.
ord.
subito p
185
17
mf
f
193
18
201
19
f
210
20
218
rit.
224
Lento
21
A tempo
f
231
239
22
246

Valcer iz suite Maškarada

Brač 3

Aram Hačaturjan

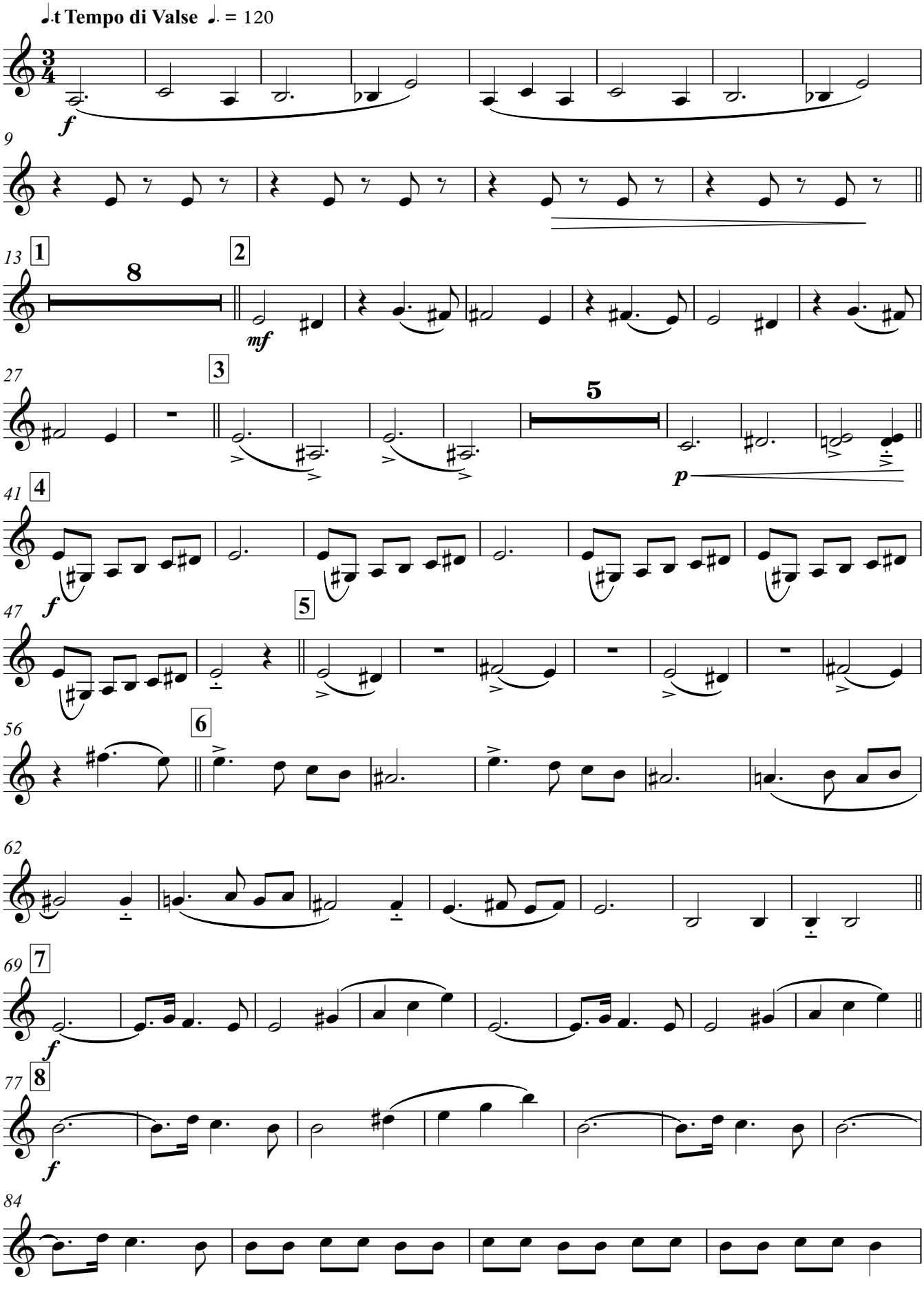

V.S.

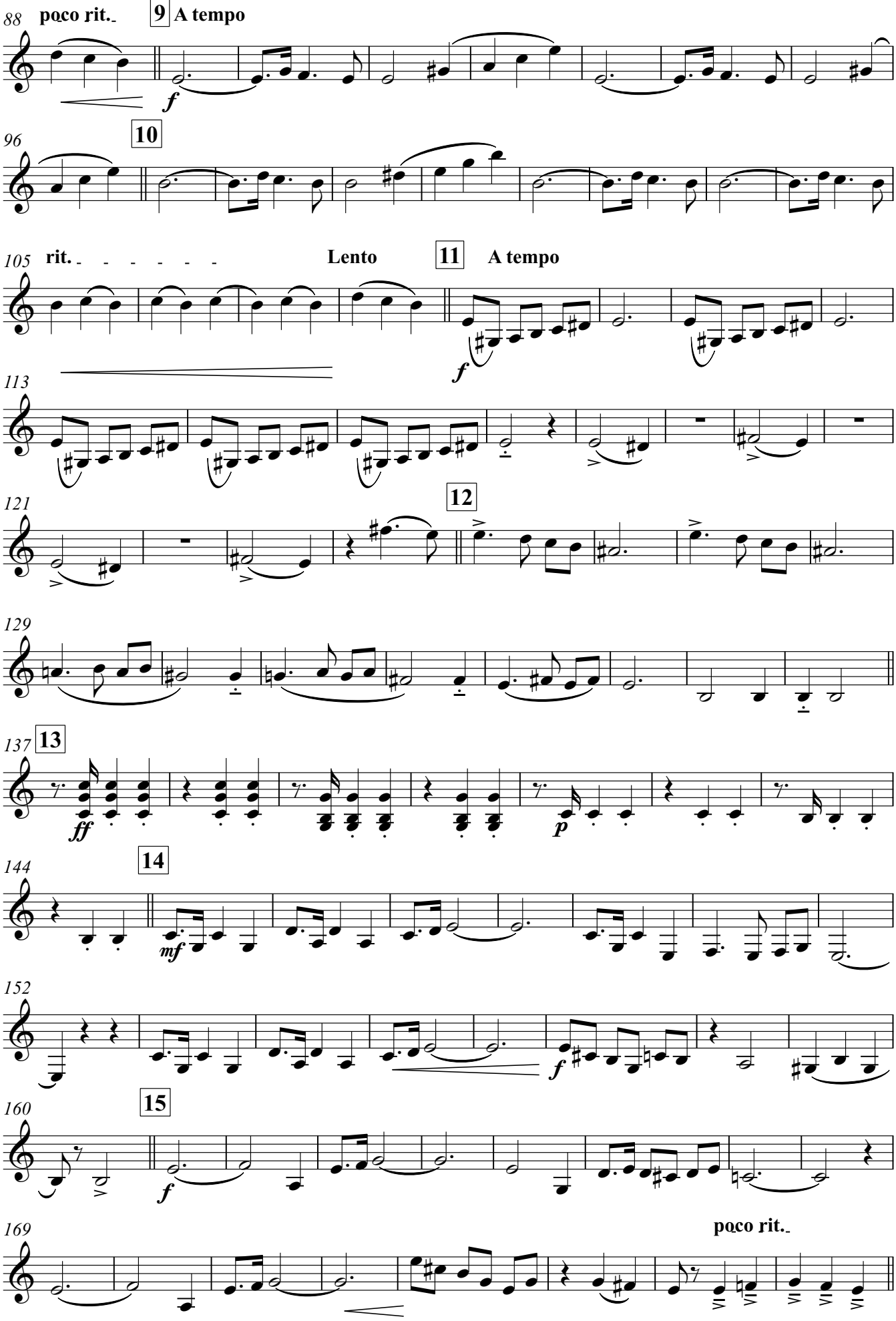
88
poco rit.
9
A tempo
f
96
10
105
rit.
Lento
11
A tempo
f
113
121
12
129
137
13
ff
p
144
14
mf
152
f
160
15
f
169
poco rit.

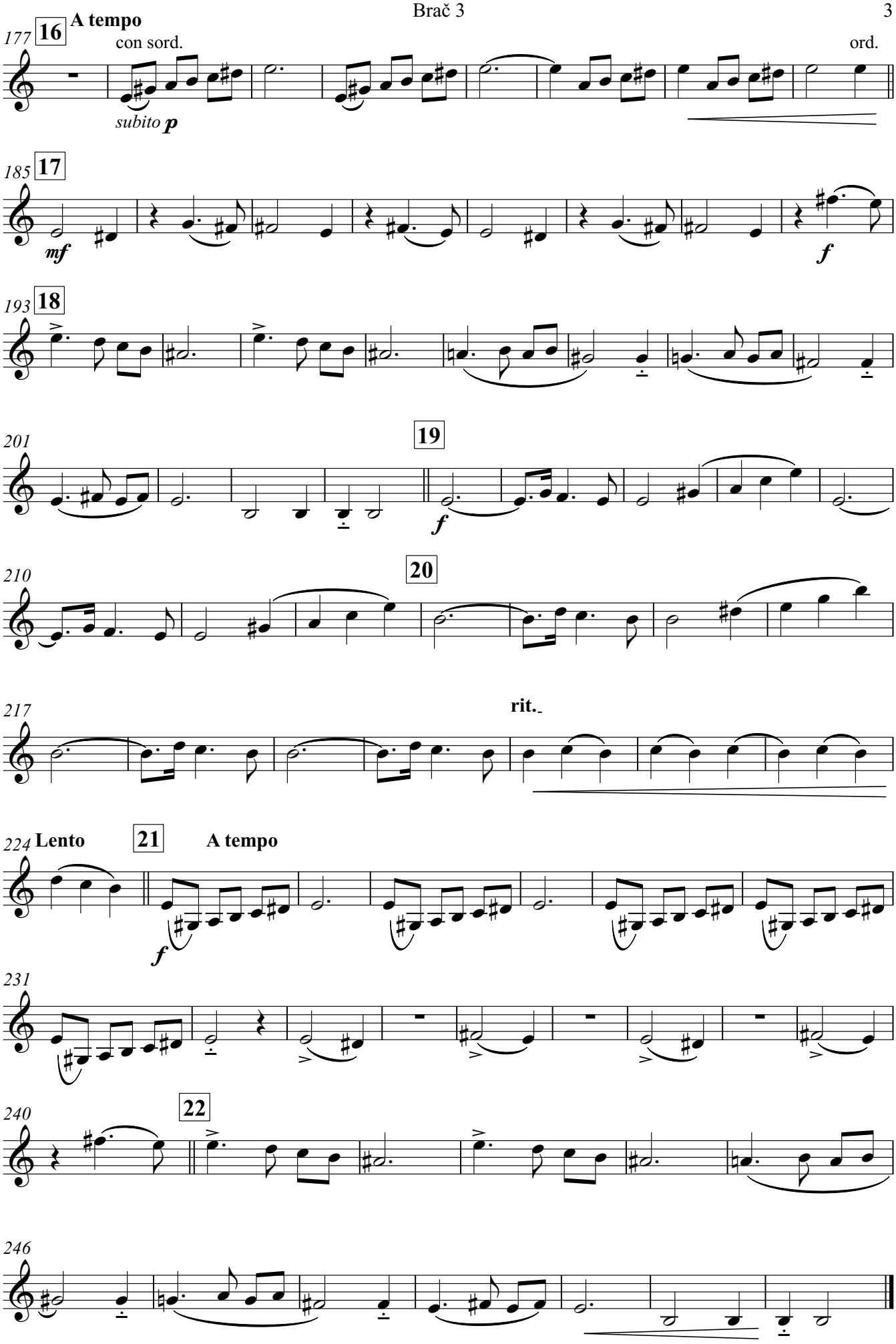
177
16
A tempo
con sord.
ord.
subito p
185
17
mf
f
193
18
201
19
f
210
20
217
rit.
224
Lento
21
A tempo
f
231
240
22
246

Valcer iz suite Maškarada

E Brač

Aram Hačaturjan

Tempo di Valse ♩. = 120

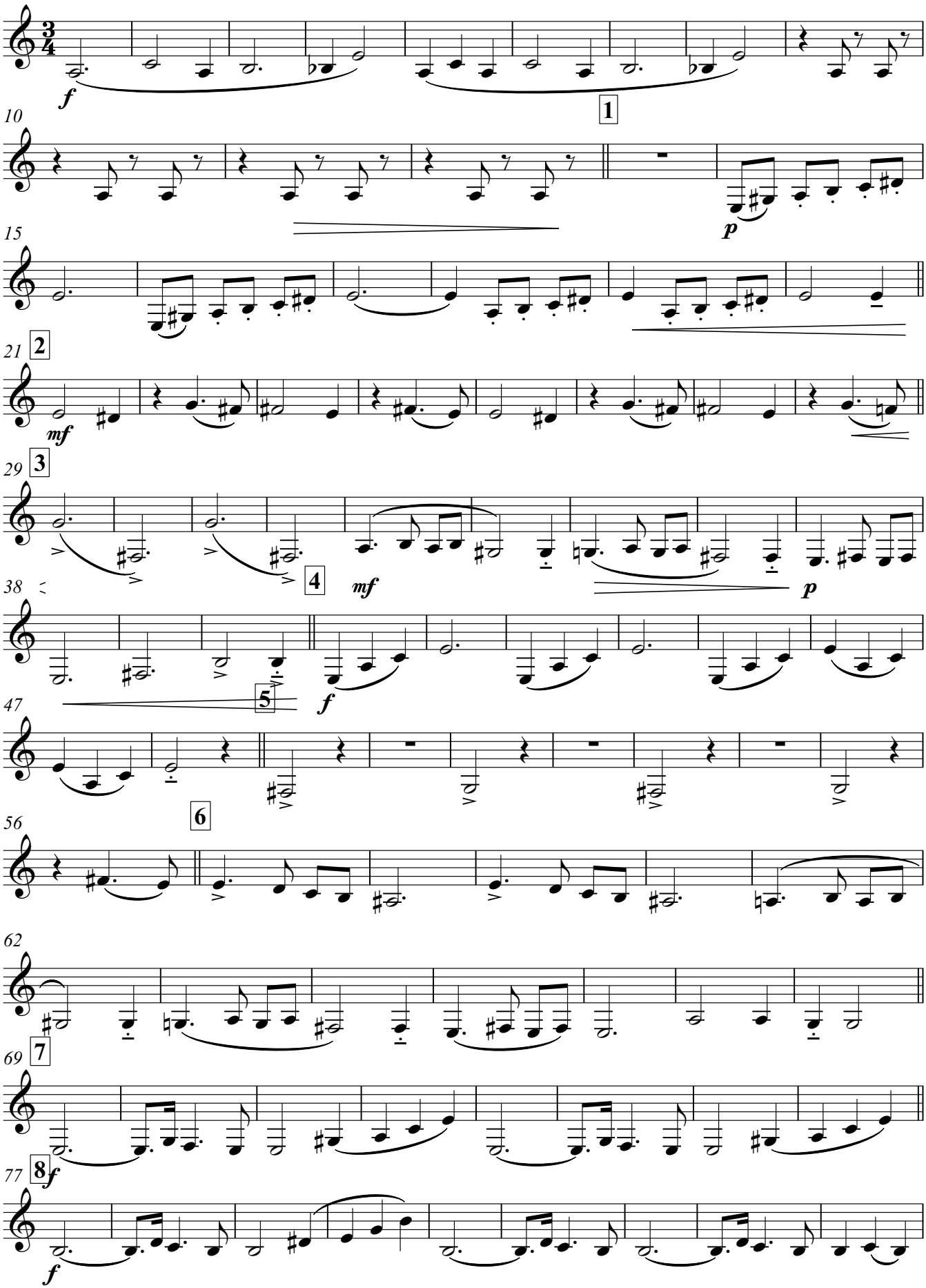

V.S.

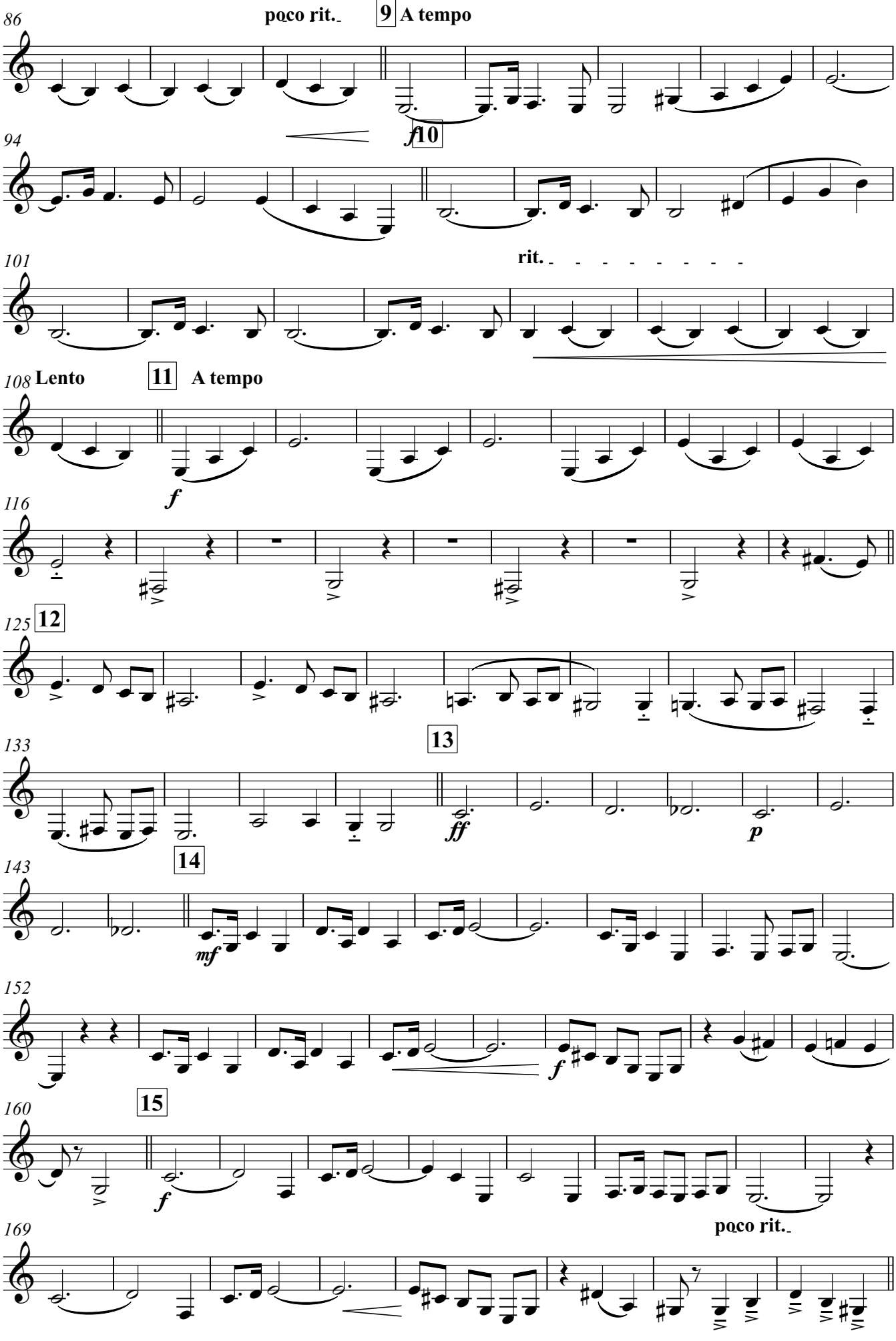
86
poco rit.
9
A tempo
94
f
10
101
rit.
108
Lento
11
A tempo
f
116
125
12
13
133
ff
p
14
143
mf
152
f
15
160
f
169
poco rit.

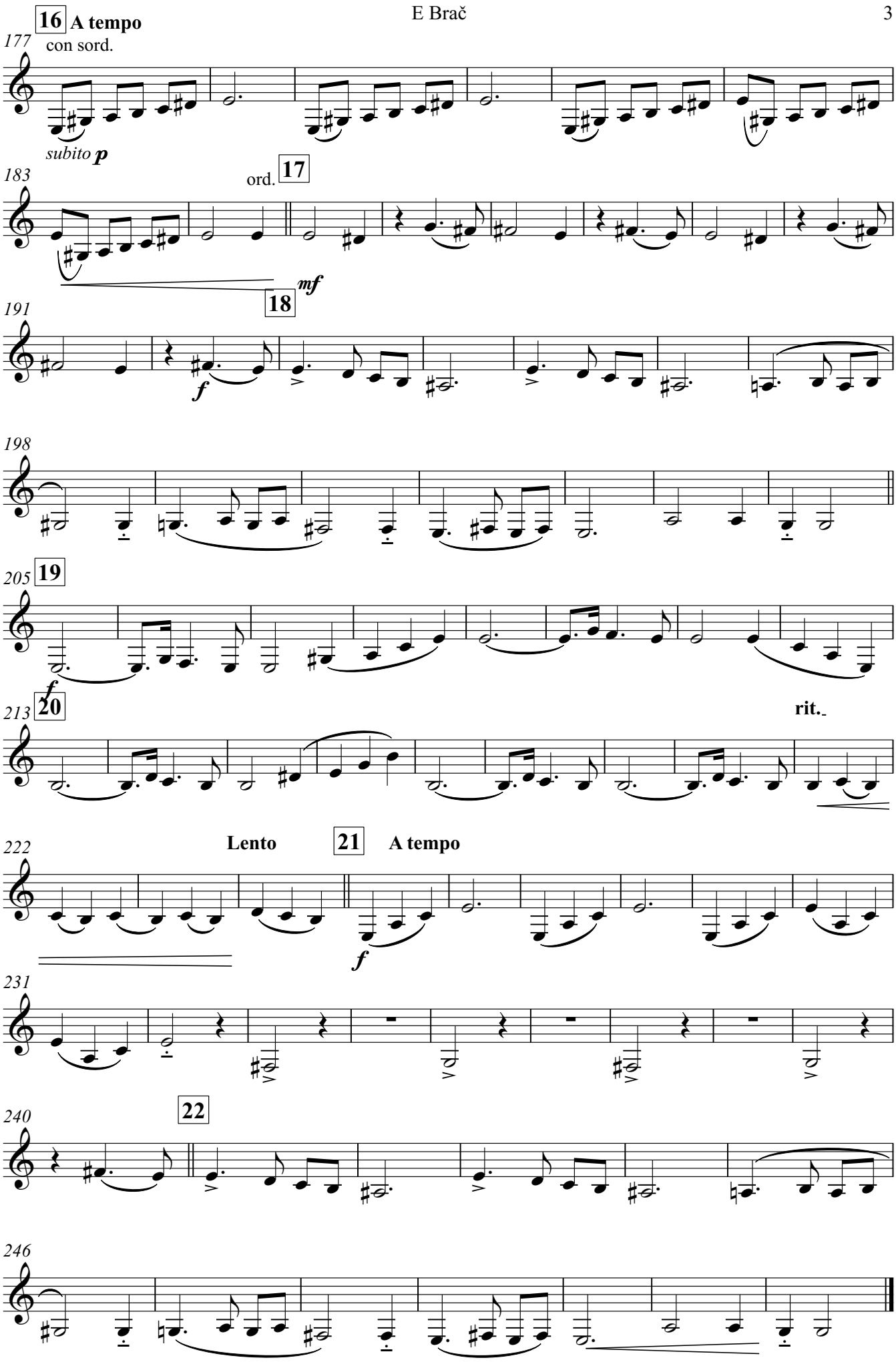
16 A tempo
177
con sord.
subito p
183
ord.
17
18
mf
191
f
198
205
19
f
213
20
rit.
Lento
21
A tempo
222
f
231
240
22
246

Valcer iz suite Maškarada

Čelo

Aram Hačaturjan

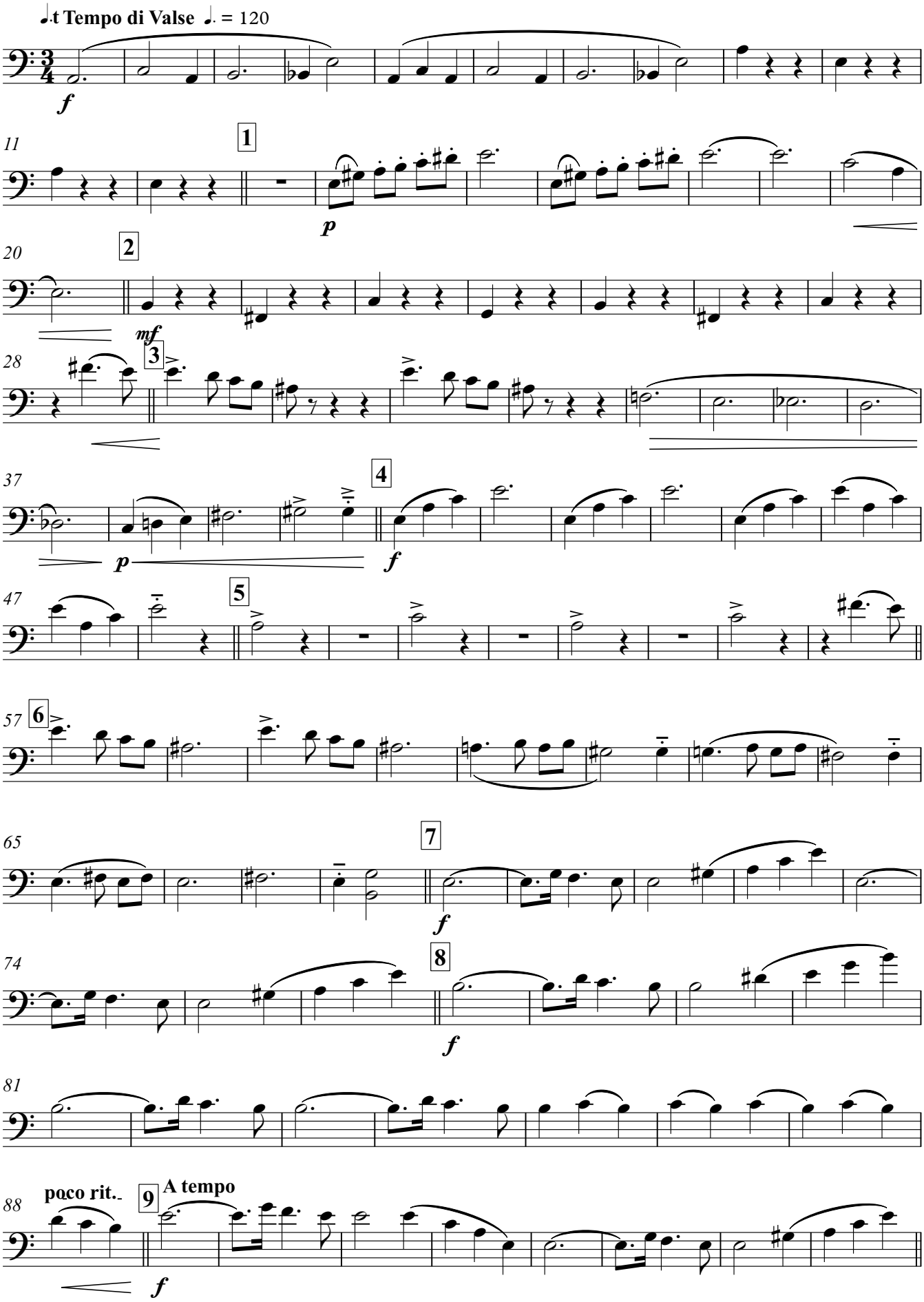

V.S.

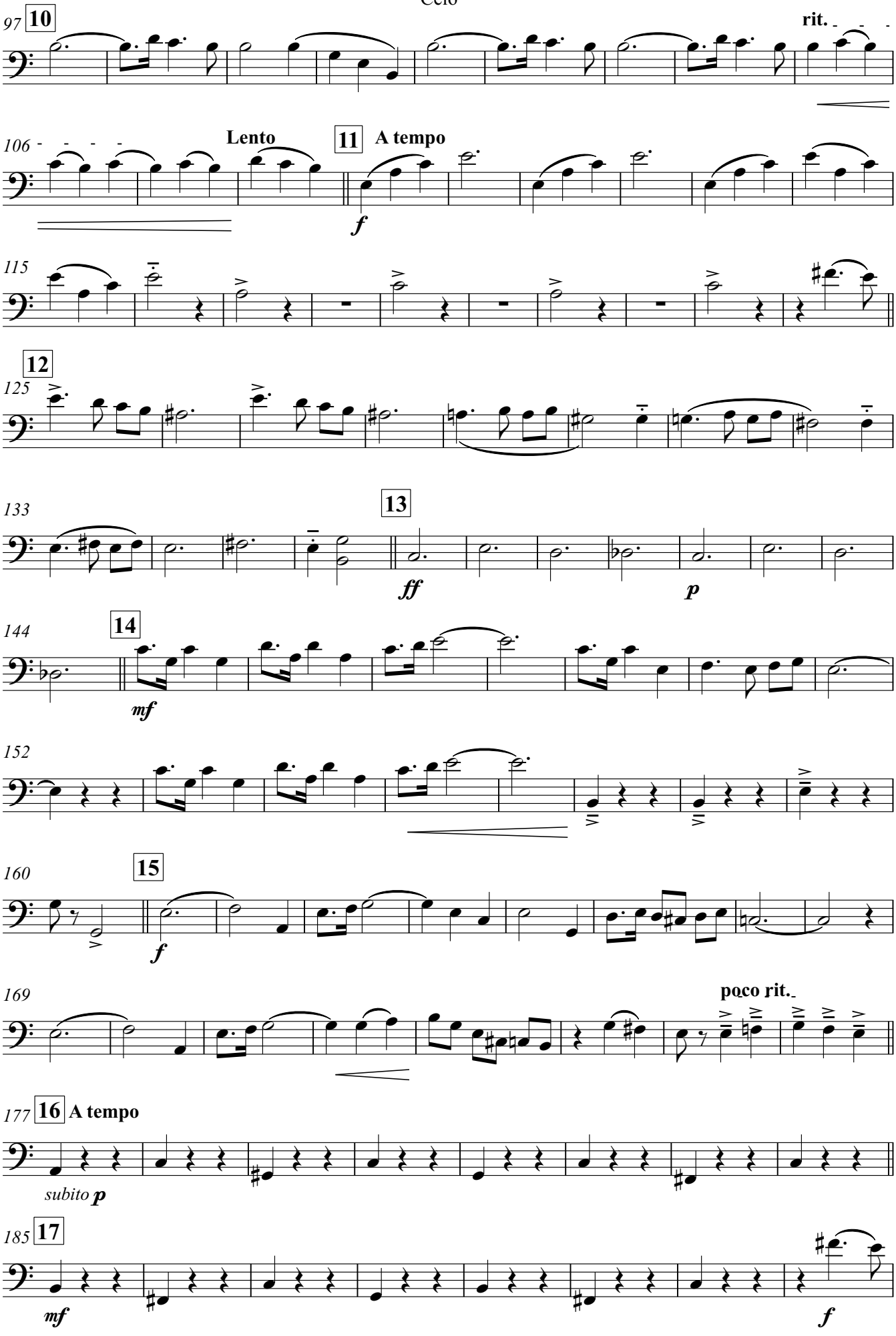
97 10
rit.
106
Lento
11 A tempo
f
115
12
125
133
13
ff
p
144
14
mf
152
160
15
f
169
poco rit.
177 16 A tempo
subito p
185 17
mf
f

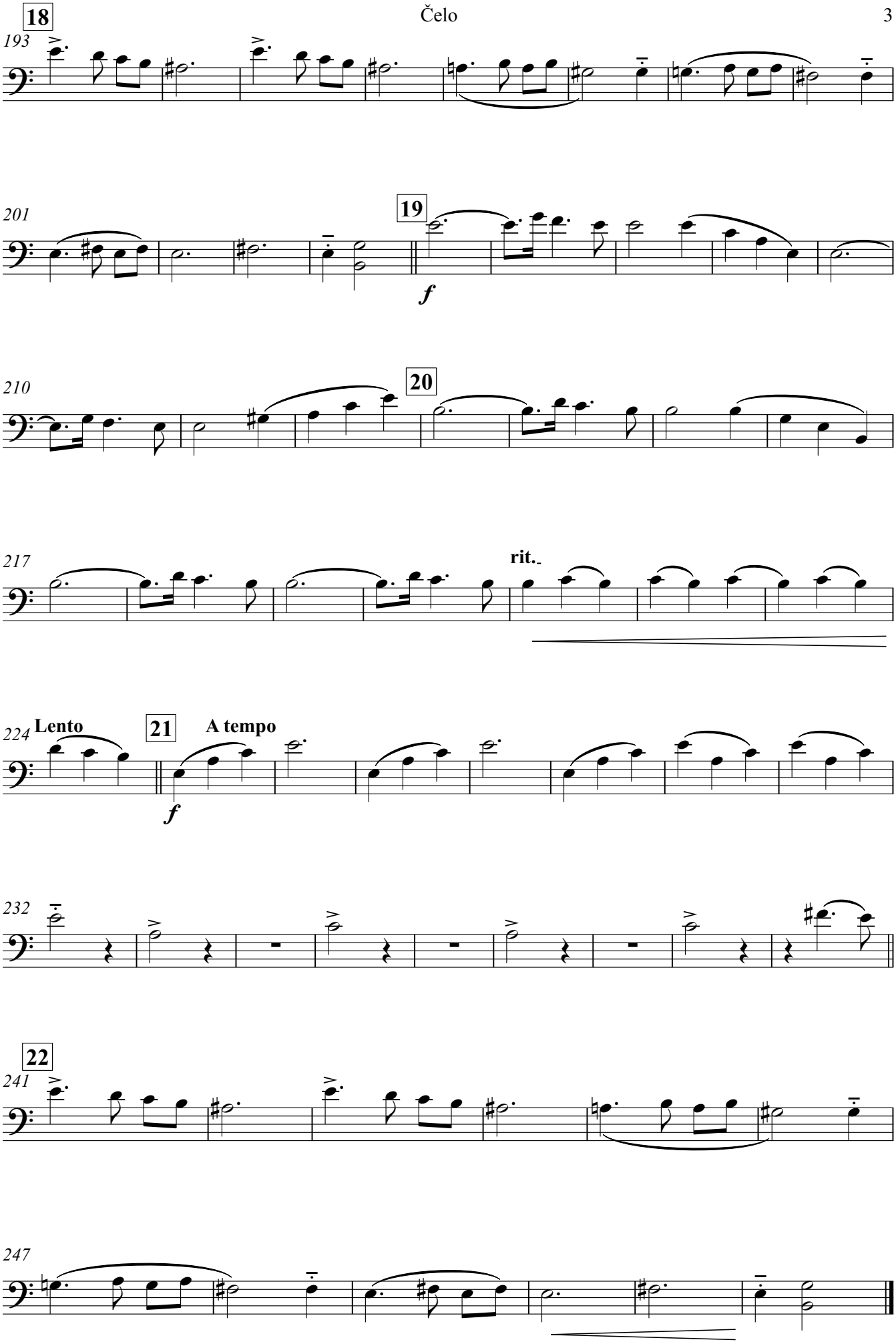
18
193
201
19
f
210
20
217
rit.
224
Lento
21
A tempo
f
232
22
241
247

Valcer iz suite Maškarada

Bugarija

Aram Hačaturjan

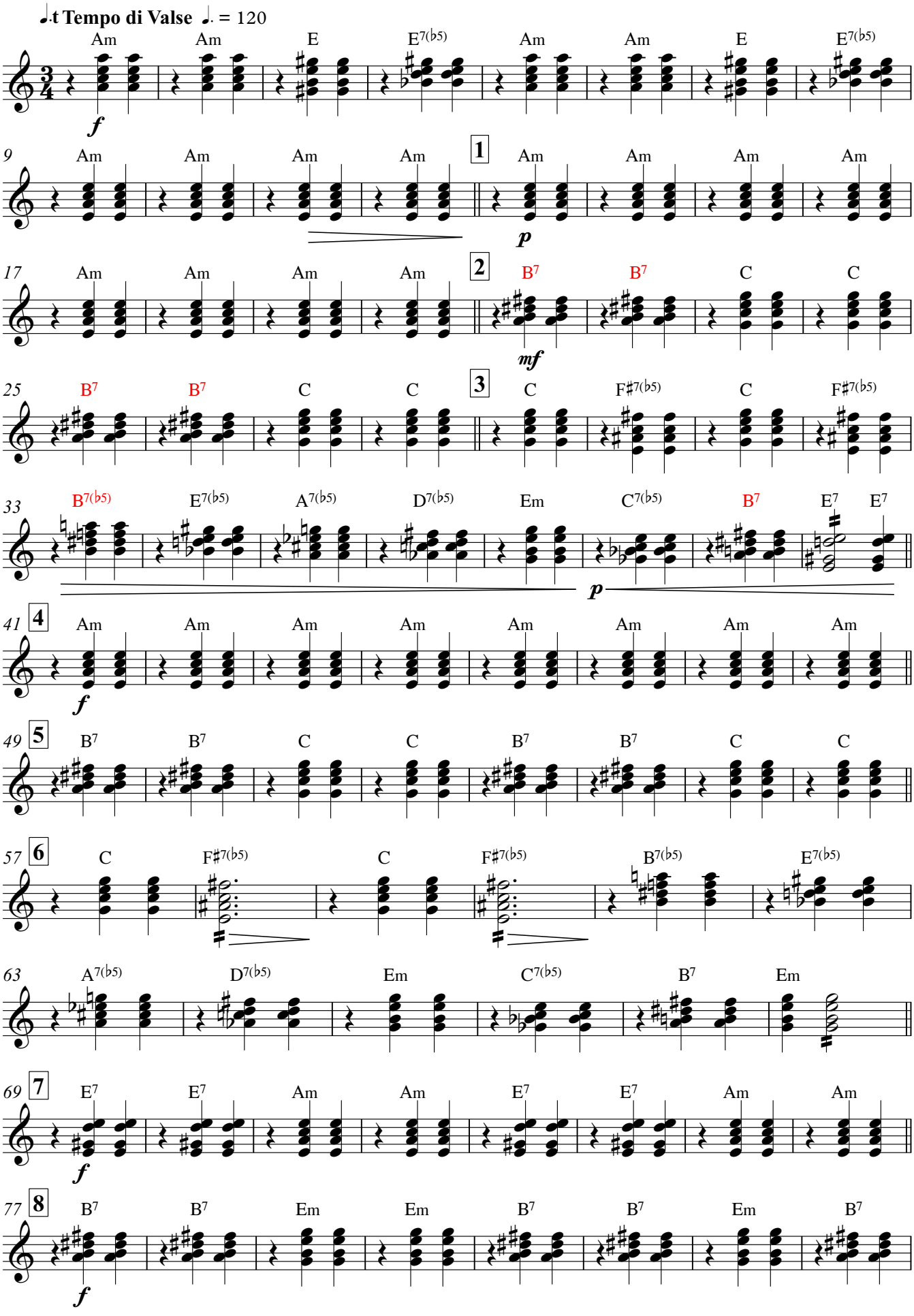

V.S.

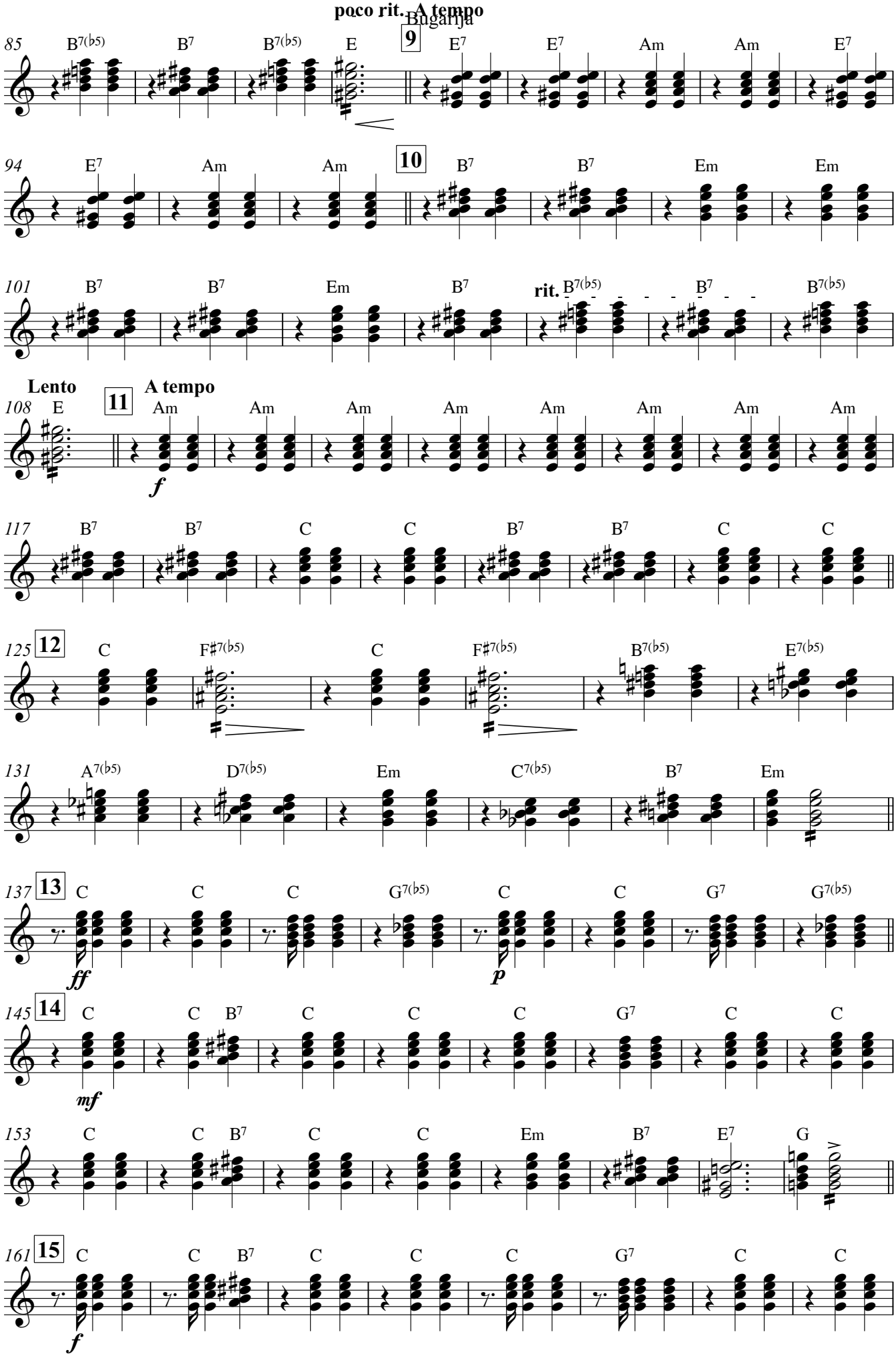
poco rit.
A tempo
Bugarija
9
10
rit.
Lento
A tempo
11
12
13
14
15
f
ff
p
mf

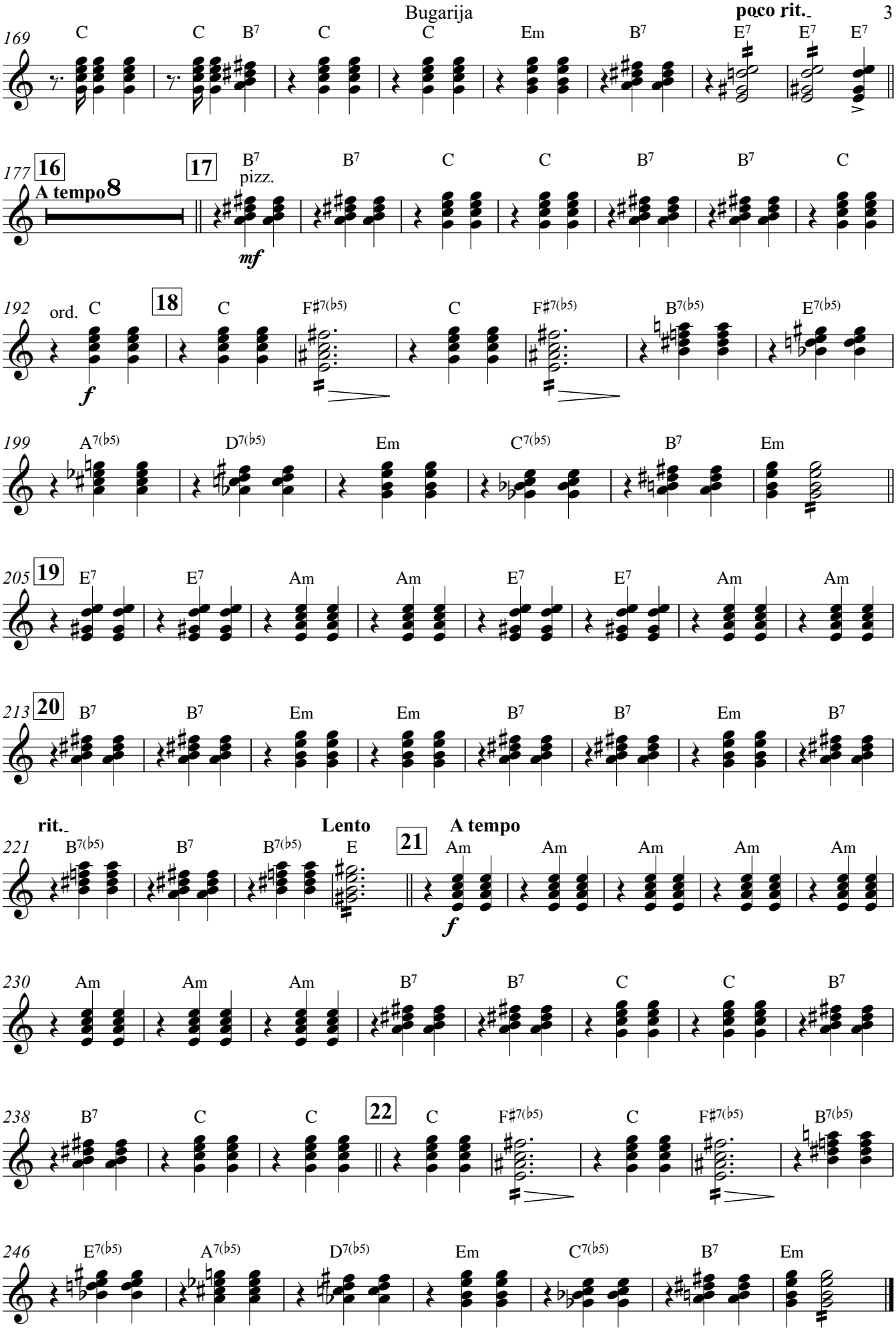
poco rit.
169
C C B7 C C Em B7 E7 E7 E7
177
16
A tempo
8
17
pizz.
B7 B7 C C B7 B7 C
mf
192
ord.
18
C C F♯7(♭5) C F♯7(♭5) B7(♭5) E7(♭5)
f
199
A7(♭5) D7(♭5) Em C7(♭5) B7 Em
205
19
E7 E7 Am Am E7 E7 Am Am
213
20
B7 B7 Em Em B7 B7 Em B7
rit.
Lento
A tempo
221
B7(♭5) B7 B7(♭5) E
21
Am Am Am Am Am
f
230
Am Am Am B7 B7 C C B7
238
B7 C C
22
C F♯7(♭5) C F♯7(♭5) B7(♭5)
246
E7(♭5) A7(♭5) D7(♭5) Em C7(♭5) B7 Em

Valcer iz suite Maškarada

Bas

Aram Hačaturjan

Tempo di Valse ♩. = 120

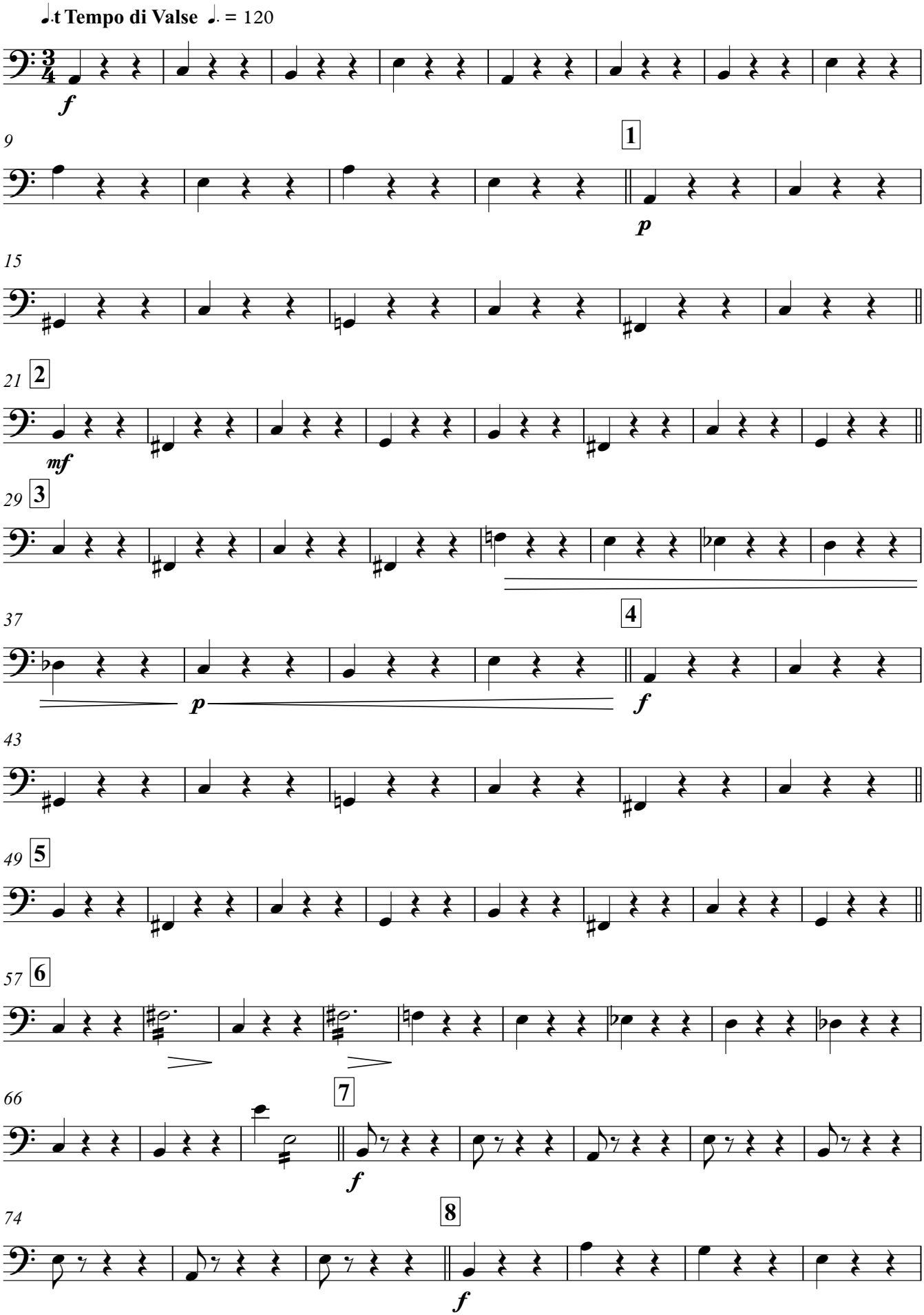

V.S.

81

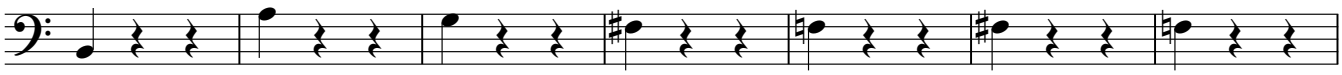

88 poco rit. 9 A tempo

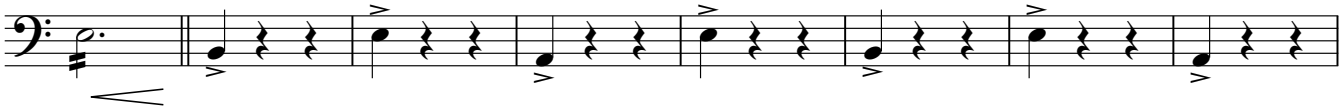

96 10 rit.

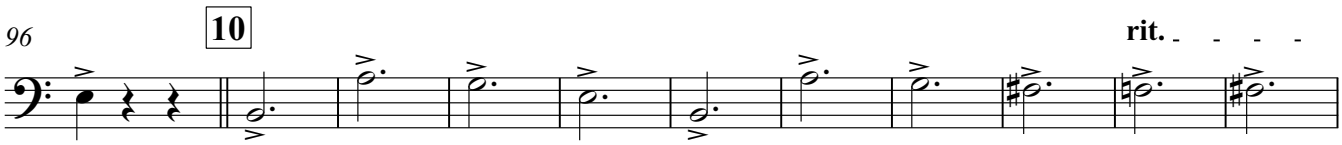

107 Lento 11 A tempo

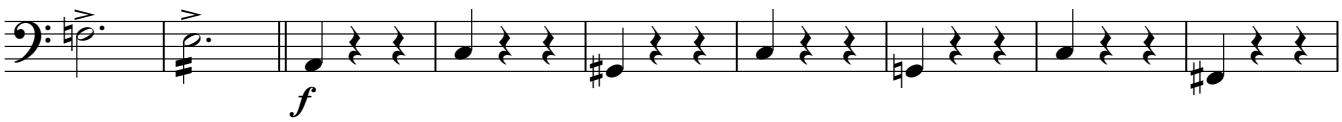

116

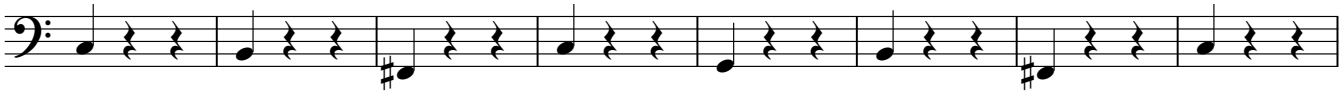

124 12

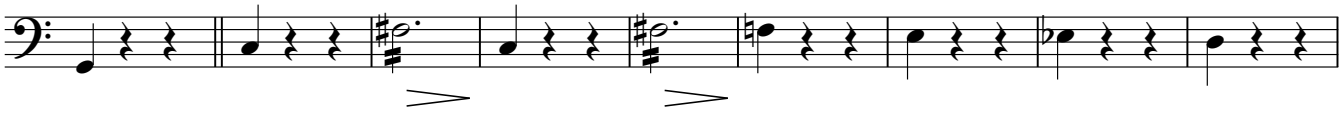

133 13

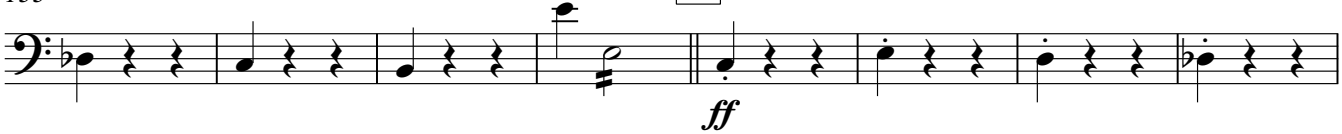

141 14

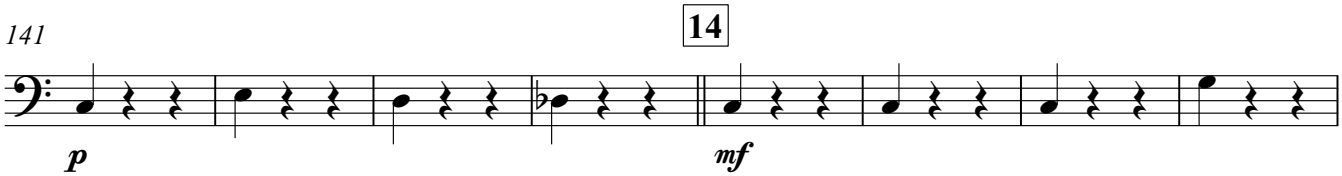

149

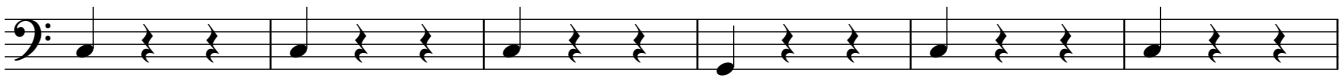

155

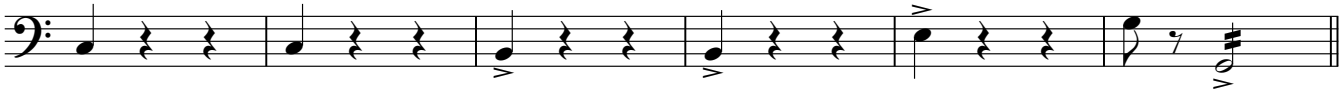

161 15

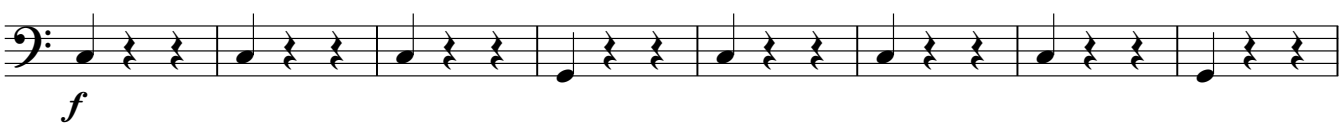

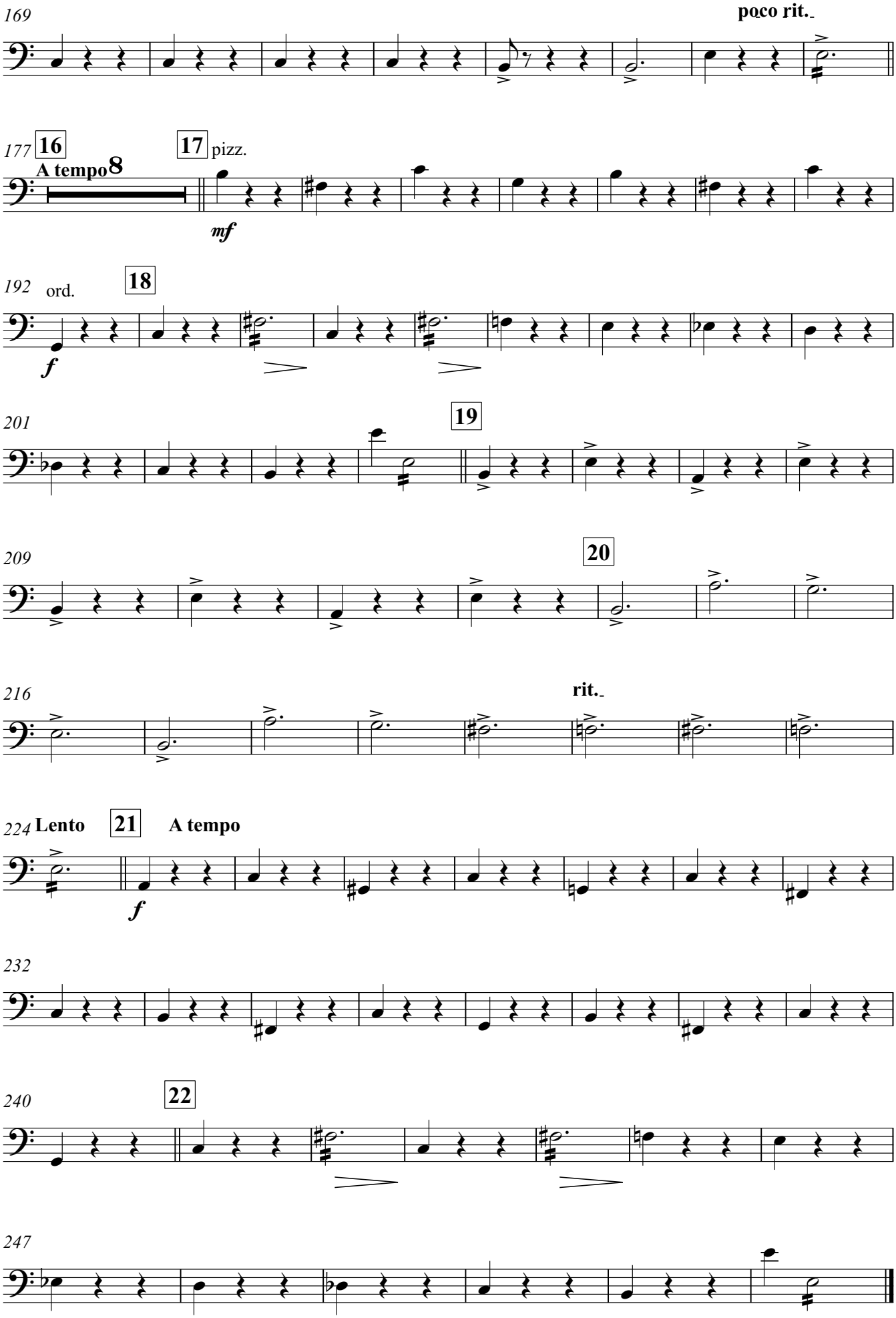
169
poco rit.
177
16
A tempo
8
17
pizz.
mf
192
ord.
18
f
201
19
209
20
216
rit.
224
Lento
21
A tempo
f
232
240
22
247